

ЗАВОД ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО И УМЕТНИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

**СТУДИЈА ПРАЋЕЊА РЕАЛИЗАЦИЈЕ
МАТУРСКОГ ИСПИТА У ОГЛЕДНИМ ОДЕЉЕЊИМА
ПОДРУЧЈА РАДА ЕКОНОМИЈА, ПРАВО И
АДМИНИСТРАЦИЈА**

Београд
новембар, 2009. године

Припремио Центар за стручно и уметничко образовање

Аутори:

Драган Симић, руководилац Центра за стручно и уметничко образовање
Мирјана Бојанић, руководилац Сектора за развој стручног и уметничког образовања
Татијана Глишић, саветник
Јелена Јаковљевић, саветник – координатор
Јелена Илић, програмер

Садржај:

УВОД.....	4
НОВИ КОНЦЕПТ МАТУРСКОГ ИСПИТА	6
СТРУКТУРА МАТУРСКОГ ИСПИТА У НАСТАВНИМ ПРОГРАМИМА ОГЛЕДА	7
I) АНАЛИЗА УСПЕХА УЧЕНИКА НА МАТУРСКИМ ИСПИТИМА У ОГЛЕДНИМ ОДЕЉЕЊИМА У ПОДРУЧЈУ РАДА ЕКОНОМИЈА, ПРАВО И АДМИНИСТРАЦИЈА	I-1
СТРУКТУРА МАТУРСКОГ ИСПИТА У НАСТАВНИМ ПРОГРАМИМА ОГЛЕДА.....	I-3
АНАЛИЗА УСПЕХА НА МАТУРСКИМ ИСПИТИМА	I-8
II) МИШЉЕЊЕ УЧЕНИКА И ПОСЛОДАВАЦА О ПРИМЕНИ НОВОГ КОНЦЕПТА МАТУРСКОГ ИСПИТА У ПОДРУЧЈУ РАДА ЕКОНОМИЈА, ПРАВО И АДМИНИСТРАЦИЈА	II-1
Увод	II-3
Циљеви истраживања.....	II-3
Методологија и начин спровођења истраживања.....	II-3
ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА МИШЉЕЊА УЧЕНИКА О РЕАЛИЗАЦИЈИ МАТУРСКОГ ИСПИТА ПО НОВОМ КОНЦЕПТУ	II-5
ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....	II-13
ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА МИШЉЕЊА ПОСЛОДАВАЦА О РЕАЛИЗАЦИЈИ МАТУРСКОГ ИСПИТА	II-15
ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....	II-18
ПРИЛОГ А.....	III-1
ПРИЛОГ Б.....	IV-1
ПРИЛОГ В.....	V-1

УВОД

Модернизација друштва и усмереност ка економском и технолошком развоју подразумевају иновирање како општих, тако и специфичних циљева стручног образовања. У том смислу стручно образовање у Србији се, пре свега, мора усмеравати ка стицању стручних знања и развоју кључних компетенција неопходних за успешан рад, даље учење и постизање веће флексибилности у савладавању променљивих захтева света рада и друштва у целини и већу мобилност радне снаге.

Да би се обезбедило побољшање квалитета, укључиле интересне групе и социјални партнери, обезбедио ефикасан трансфер знања и стицање вештина код свих учесника у образовном процесу уз пуно уважавање етничких, културолошких и лингвистичких различитости, Министарство просвете Републике Србије започело је припреме за реорганизацију и реформу система стручног образовања, доношењем Стратегије развоја стручног образовања у Србији¹ коју је усвојила Влада Републике Србије децембра 2006. године, као и акционог плана за њено спровођење², усвојеног марта 2009. године.

У подручју рада економија, право и администрација, сукцесивно су, од школске 2003/04. године, увођени нови четворогодишњи огледни наставни програми: пословни администратор, финансијски администратор, банкарски службеник, комерцијалиста и службеник у осигурању.

Прва генерација ученика образовног профила пословни администратор³ је завршила своје школовање полагањем матурског испита школске 2006/07. године, финансијског администратора⁴ 2007/08 а банкарског службеника⁵ школске 2008/09 године.

Програм матурског испита у свим огледним образовним профилима припремљен је уз консултације и према захтевима социјалних партнера – Уније послодаваца, Привредне коморе Србије, одговарајућих пословних удружења и уз активно учешће средњих стручних школа у којима се спроводи оглед. Овај програм настао је на основу свеобухватног истраживања различитих међународних концепата матуре, уз уважавање постојећих искустава у овој области у Републици Србији.

Циљ ове студије је да прикаже резултате квантитативне и квалитативне анализе матурског испита у огледним одељењима образовних профила пословни администратор, финансијски администратор и банкарски службеник, реализованих у периоду 2007 – 2009. године. Студија се састоји из две целине: *Анализа успеха ученика на матурским испитима у огледним одељењима у подручју рада економија, право и администрација* и *Мишљење ученика и послодаваца о примени новог концепта матурског испита у подручју рада економија, право и администрација*.

¹ "Службени гласник РС" бр.1/07

² "Службени гласник РС" бр.21/09

³ "Службени гласник РС" Просветни гласник, бр. 3/07 и 1/08

⁴ "Службени гласник РС" Просветни гласник, бр. 1/08

⁵ "Службени гласник РС" Просветни гласник, бр. 8/09

РЕАЛИЗАЦИЈА МАТУРСКОГ ИСПИТА ПО ШКОЛСКИМ ГОДИНАМА И ОБРАЗОВНИМ ПРОФИЛИМА

школа	седиште	број одељења					
		2006/07	2007/08		2008/09		
			ПА	ПА	ФА	ПА	ФА
Економско трговинска школа	Кикинда			1		1	
Економско-трговинска школа	Зрењанин	2	2	2	2	2	
Економско средња школа	Суботица						1
Економско трговинска школа	Кула	2	2	1	2	1	
Средња економска школа	Сомбор	1	2	1	2	1	
Економско-трговинска школа	Бечеј	2	3*	1	3*	1	
Економско-трговинска школа	Стара Пазова	1	1		1		
Економска школа	Сремска Митровица			1		1	
Друга економска школа	Београд	2	2	2	1	2	
Правно-биротехничка школа	Земун	1	2		2		
Економска школа	Земун			1		2	
Пета економска школа	Раковица			1		1	
Економско трговинска школа	Сопот	1	1	1	1	1	
Прва економска школа	Београд						1
Правно-пословна школа	Београд	2	3		3		1
Економско-угоститељска школа	Аранђеловац	2	2		2		
Економска школа	Крагујевац						1
Економско-трговинска школа	Параћин			2		2	
Економско-трговинска школа	Пријеполје			1		1	
Економска школа	Ужице	2	2	1	2	1	1
Економско школа	Ваљево	2	2		2		
Економско-трговинска школа	Шабац			2		2	
Економско-трговинска школа	Крушевац	2	2		2		
Економско-трговинска школа	Горњи Милановац			1		1	
Економско школа	Чачак			2		2	1
Економско-трговинска школа	Краљево	2	2		2		
Економско-трговинска школа	Бор	1	1	1	1	1	
Економско-трговинска школа	Зајечар	1	1	1	1	1	
Економско-трговинска школа	Врање	2	2		2		
Економско школа	Пирот			1		1	
Административно-биротехничка школа	Ниш	2	2		2		
Економско школа	Ниш						1
Укупан број одељења:		30	34	24	33	25	7

Легенда:

ПА – пословни администратор

ФА – финансијски администратор

БС – банкарски службеник

* једно одељење је на мађарском наставном језику

НОВИ КОНЦЕПТ МАТУРСКОГ ИСПИТА

Матурски испит је један од елемената система обезбеђивања квалитета стручног образовања. Полагањем матурског испита у средњем стручном образовању, за разлику од општег средњег образовања, појединац стиче **квалификацију** неопходну за учешће на тржишту рада. Истовремено, положен матурски испит омогућава наставак даљег школовања.

Матурским испитом по новом концепту се проверава да ли је ученик, по успешно завршеном четворогодишњем образовању, стекао програмом прописана знања, вештине и главне стручне компетенције за занимање(а) за које се школовао у оквиру образовног профила. Поред дипломе, сваки појединац полагањем оваквог испита стиче и тзв. додатак дипломи (уверење о положеним испитима у оквиру савладаног програма огледа за образовни профил⁶) чиме се на транспарентан начин послодавцима представљају стечене (проверене) компетенције.

Нови концепт матурског испита који се примењује у свим огледним одељењима истог образовног профила заснован је на **принципима**:

- уједначавање квалитета матурског испита на републичком нивоу,
- увођење делимично екстерног оцењивања,
- унапређивање квалитета оцењивања.

Уједначавање квалитета матурског испита на републичком нивоу подразумева спровођење испита по једнаким захтевима и под једнаким условима у свим школама. Нови концепт матурског испита подразумева **тимски рад наставника** свих школа у којима се испит реализује, како у делу процеса креирања инструмената (задатака) у коме сви наставници равноправно учествују, тако и у делу припремне наставе као наставници – ментори. На тај начин се доприноси уједначавању квалитета образовања на републичком нивоу за сваки образовни профил.

Увођење делимично екстерног оцењивања односи се на учешће представника послодаваца - стручњака у одређеној области у оцењивању као екстерних чланова комисије и доприноси унапређивању методологије оцењивања у стручном образовању.

Унапређивање квалитета оцењивања постиже се, између осталог, интегративним и интердисциплинарним приступом у креирању тестова за проверу стручно-теоријских знања, као и употребом стандардизованих инструмената за процену стечених радних компетенција. Инструменти за оцењивање практичних радних задатака засновани су на операционализацији радних задатака проистеклих из реалних захтева посла и садрже јасно дефинисане мере процене, те представљају основ за стандардизацију испита у стручном образовању.

Резултати матурског испита могу се користити у процесу **самовредновања** квалитета рада школе, али и **вредновања** образовног процеса у датом образовном профилу, на националном нивоу. Они су истовремено и смерница за унапређивање образовног процеса на оба нивоа.

За сваки образовни профил припрема се **Приручник за полагање матурског испита** (у даљем тексту: Приручник). Наменен је ученицима и наставницима средњих стручних школа у којима се спроводи **огледни** наставни програм за одговарајући образовни профил у трајању од четири године, социјалним партнерима и свим другим институцијама и појединцима заинтересованим за ову област.

⁶ Пример уверења дат је у Прилогу А.

Приручник садржи:

- Програм матурског испита
- Посебне услове за полагање матурског испита за сваки образовни профил
- Упутства за реализацију свих испита
- Листу тема за испит из језика и књижевности
- Збирку питања за завршно тестирање (без решења)
- Радне задатке, комбинације и стандардизоване листе за оцењивање практичних задатака

Приручнике припрема, у сарадњи са тимовима наставника сваког профила, Завод за унапређивање образовања и васпитања – Центар за стручно и уметничко образовање (у даљем тексту: Центар).

СТРУКТУРА МАТУРСКОГ ИСПИТА У НАСТАВНИМ ПРОГРАМИМА ОГЛЕДА

Матурски испит се реализује полагањем три независна испита:

1. Испит из језика и књижевности на којем се ученик школовао;
2. Испит за проверу стручно–теоријских знања;
3. Матурски практични рад.

***I) АНАЛИЗА УСПЕХА УЧЕНИКА НА
МАТУРСКИМ ИСПИТИМА У ОГЛЕДНИМ
ОДЕЉЕЊИМА У ПОДРУЧЈУ РАДА ЕКОНОМИЈА,
ПРАВО И АДМИНИСТРАЦИЈА***

Садржај:

СТРУКТУРА МАТУРСКОГ ИСПИТА У НАСТАВНИМ ПРОГРАМИМА ОГЛЕДА	I-3
Испит из језика и књижевности на којем се ученик школовао	I-3
Испит за проверу стручно–теоријских знања	I-3
Матурски практични рад	I-6
АНАЛИЗА УСПЕХА НА МАТУРСКИМ ИСПИТИМА	I-8
МАТУРСКИ ИСПИТ У ЦЕЛИНИ	I-8
Пословни администратор	I-9
Финансијски администратор	I-11
Банкарски службеник	I-13
ИСПИТ ИЗ СРПСКОГ / МАЂАРСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ	I-13
Пословни администратор	I-14
Финансијски администратор	I-16
Банкарски службеник	I-17
ИСПИТ ЗА ПРОВЕРУ СТРУЧНО ТЕОРИЈСКИХ ЗНАЊА	I-18
Пословни администратор	I-18
Финансијски администратор	I-22
Банкарски службеник	I-25
Значај матурског испита у средњем стручном образовању	I-29
Упознатост ученика са збирком питања и припрема ученика за завршно тестирање	I-29
Промена кључа за оцењивање и непознати задаци у тесту	I-29
МАТУРСКИ ПРАКТИЧНИ РАД	I-34
Пословни администратор	I-34
Финансијски администратор	I-36
Банкарски службеник	I-38
ПРИЛОГ Б	IV-1

СТРУКТУРА МАТУРСКОГ ИСПИТА У НАСТАВНИМ ПРОГРАМИМА ОГЛЕДА

Матурски испит се реализује полагањем три независна испита:

1. Испит из језика и књижевности на којем се ученик школовао;
2. Испит за проверу стручно–теоријских знања;
3. Матурски практични рад.

ИСПИТ ИЗ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ НА КОЈЕМ СЕ УЧЕНИК ШКОЛОВАО

Испит из језика на коме се ученик школовао – Српски језик и књижевност или Мађарски језик и књижевност (у даљем тексту: испит из матерњег језика) полаже се писмено.

На писменом испиту из матерњег језика ученик обрађује једну од четири понуђене теме. Ове теме утврђује Испитни одбор школе, на предлог стручног већа наставника матерњег језика, са јединствене листе тема објављене у Приручнику. Од четири теме које се нуде ученицима, две теме су из књижевности а две теме су слободне.

Јединствену листу тема одређује Комисија коју формира Центар, а чине је наставници матерњег језика из свих школа у којима се спроводе огледи за све четворогодишње образовне профиле. Ова листа се може допуњавати сваке школске године на предлог школе.

Испитну комисију за матерњи језик чине три наставника матерњег језика. Сваки писмени рад прегледају сва три члана комисије и изводе јединствену оцену.

ИСПИТ ЗА ПРОВЕРУ СТРУЧНО–ТЕОРИЈСКИХ ЗНАЊА

Провера стручно–теоријских знања, неопходних за обављање послова и задатака на одговарајућем радном месту, врши се завршним тестирањем у оквиру матурског испита.

За сваки од образовних профила, дефинисани су наставни предмети и модули, у оквиру којих се стичу теоријска стручна знања.

Комбинација питања за завршни тест формира се од питања која се налазе у Збирци питања за завршно тестирање, а која је саставни део сваког Приручника.

Свака збирка питања организована је у адекватан број области, у зависности од профила. Унутар сваке области, на основу појединачне вредности у бодовима, питања су подељена у више категорија.

Завршни тест састоји се из највише **50 питања**. Структуру теста дефинисала је, за сваки образовни профил, радна група коју чине наставници школа у којима се дати оглед реализује. На основу тако утврђене структуре Центар формира тест и доставља га школама у којима се матурски испит реализује.

Укупан број бодова на тесту који ученик може да постигне је **100** и једнак је збиру бодова које је ученик постигао тачним и делимично тачним одговорима на постављена питања. На тесту нема негативних бодова. Успех на тесту изражава се нумерички, при чему се број бодова преводи у успех, на основу скале за превођење бодова у успех, дате у табели 1.

Табела 1. Скала за превођење бодова у успех при оцењивању теста

УКУПАН БРОЈ БОДОВА	УСПЕХ
до 50	недовољан (1)
51 - 63	довољан (2)
64 – 75	добар (3)
76 – 87	врло добар (4)
88 – 100	одличан (5)

Израда теста траје три сата код образовних профила у овом подручју рада. Током израде теста, сваки ученик седи сам у клупи.

Међу овим профилима (пословни администратор, финансијски администратор и банкарски службеник) постоје извесне разлике у организацији и реализацији испита. Преглед разлика приказан је у табели 2.

Табела 2. Разлике у припреми и реализацији испита за проверу стручно-теоријских знања у подручју рада економија, право и администрација

профил	шк.год.	Припремљен приручник	тест				реализација испита		
			Центар доставља школе	Одговоран за тајност теста	Задаци у тесту	Бодовање према кључу	Дежурство на испиту	шифровање	преглед
Пословни администратор	2006/07	нов	електронски	Директор школе	Из збирке - 100% познати	Само потпуно тачни одговори	2 наставника општеобарзовних предмета	Није предвиђено	У школи – 3 наставника стручних предмета
	2007/08	нов				Признају се и делимично тачни одговори			
	2008/09	измене и допуне претходног				Признају се и делимично тачни одговори			
Финансијски администратор	2007/08	нов	електронски	Директор школе	Из збирке - 100% познати	Признају се и делимично тачни одговори	2 наставника општеобарзовних предмета	Није предвиђено	У школи – 3 наставника стручних предмета
	2008/09	измене и допуне претходног							
Банкарски службеник	2008/09	нов	директно	Центар и чланови радне групе за израду непознатих задатака (1 члан радне групе оверава исправност тест – комбинације)	Из збирке - познати (75 бодова) + непознати (25 бодова)	Признају се и делимично тачни одговори	- 1 наставник општеобарзовних предмета - 1 просветни саветник МП - 1 саветник – координатор Центра	предвиђено	У Центру – Централна комисија (7чланова – по 1 наставник стр.предмета из сваке школе

МАТУРСКИ ПРАКТИЧНИ РАД

Циљ овог испита је провера стечености главних стручних компетенција прописаних планом и програмом огледа за појединачни образовни профил. Овај испит је делимично екстерног карактера.

Преглед главних стручних компетенција по профилима дат је у табели 3.

Табела 3. Преглед главних стручних компетенција по профилима

Профил	Главне стручне компетенције
Пословни администратор	Општи правни и кадровски послови са евиденцијом
	Послови продаје са евиденцијом
	Послови набавке са евиденцијом
Финансијски администратор	Обављање послова платног промета у земљи и иностранству
	Састављање и евидентирање књиговодствене документације
	Састављање финансијских и пореских извештаја
Банкарски службеник	Готовинско и безготовинско обављање динарских, девизних и кредитних послова са физичким лицима
	Готовинско и безготовинско обављање динарских, депозитних и кредитних послова са правним лицима

Матурски практичан рад реализује се у школи, у бироима за обуку, где се у оквиру виртуелног предузећа односно виртуелне банке, налазе радна места односно услови за које се ученик образовао у току свог школовања.

На матурском практичном раду ученик извршава **два** односно **три** радна задатка. Број радних задатака одговара броју програмом прописаних главних стручних компетенција. Радни задаци су стандардизовани и за сваки задатак постоји стандардизована листа за оцењивање. Од стандардизованих радних задатака сачињава се одговарајући број комбинација радних задатака.

Радни задаци, листе за оцењивање и листа комбинација објављују се у Приручнику.

Ученик има право да извлачи комбинацију радних задатака. Из тог разлога, број комбинација мора бити за 10% већи од броја ученика који полажу матурски испит у једној школи.

Време трајања испита није одређено за образовне *профиле пословни администратор* и *финансијски администратор*, док је код *банкарских службеника* време ограничено на 3 сата.

Оцену о стеченим стручним компетенцијама даје испитна комисија. Комисију чине најмање три члана и три заменика, које именује директор школе.

Ову комисију чине:

- два наставника стручних предмета за дати образовни профил, од којих је један председник комисије
- представник послодаваца – стручњак у датој области истог нивоа образовања – кога именује Унија послодаваца Србије у сарадњи са одговарајућим пословним удружењима, Привредном комором Србије и Центром.

Базу података о екстерним члановима испитних комисија води Центар.

Сваки радни задатак може да се оцени са највише 100 бодова. Успех на матурском практичном раду зависи од укупног броја бодова које је ученик стекао извршавањем свих прописаних радних задатака.

На основу појединачног оцењивања свих чланова, комисија утврђује просечан број бодова за сваки радни задатак и укупан број бодова.

Укупан број бодова преводи се у успех. Скала успешности је петостепена и приказана је у табели 4.

Табела 4. Скала за превођење бодова у успех при оцењивању матурског практичног рада

УКУПАН БРОЈ БОДОВА		УСПЕХ
2 радна задатка	3 радна задатка	
до 100	до 150	недовољан (1)
101 – 126	151 – 189	довољан (2)
127 – 150	190 – 225	добар (3)
151 – 174	226 – 260	врло добар (4)
175 – 200	261 – 300	одличан (5)

АНАЛИЗА УСПЕХА НА МАТУРСКИМ ИСПИТИМА

Анализа матурских испита у овој студији праћења, урађена је на основу појединачних школских извешта о успеху свих ученика током четворогодишњег школовања и успеха на матурском испиту. Како би се сагледао успех на матурском испиту у целини и на појединачним испитима коришћени су подаци о успеху ученика сваког појединачног огледног одељења из одговарајућих наставних предмета, по разредима.

Циљ ове студије је да прикаже постигнуте резултате на нивоу свих школа и на републичком нивоу. Додатна анализа успеха по одељењима унутар исте школе биће накнадно достављена свакој школи понаособ, како би на основу ње стручни органи школе, могли да утврде неопходне активности у циљу унапређивања квалитета образовног процеса.

МАТУРСКИ ИСПИТ У ЦЕЛИНИ

Матурски испити по новом концепту реализују се у овом подручју рада од шк. 2006/07 године. Пролазност ученика сва три профила на матурском испиту у односу на укупан број ученика који су успешно завршили четворогодишње школовање, је веома висока. Ово је очекивано с обзиром да се ради о ученицима чији је просечан успех током школовања веома висок. Преглед броја школа, одељења и ученика по генерацијама и образовним профилима дат је у табели 5.

Табела 5. Успешност полагања матурског испита - преглед броја школа, одељења и ученика

профил	школска година											
	2006/07				2007/08				2008/09			
	број		матурирало ученика		број		матурирало ученика		број		матурирало ученика	
	школе	одељ.	број	%	школе	одељ.	број	%	школе	одељ.	број	%
Пословни администратор	18	30	711	100	18	34	794	99,62	18	33	776	99,61
Финансијски администратор					19	24	555	99,82	19	25	585	99,83
Банкарски службеник									7	7	169	99,41

За сваки образовни профил појединачно, општи успех на нивоу школе приказан је као средња оцена општег успеха свих матураната те школе у одговарајућем образовном

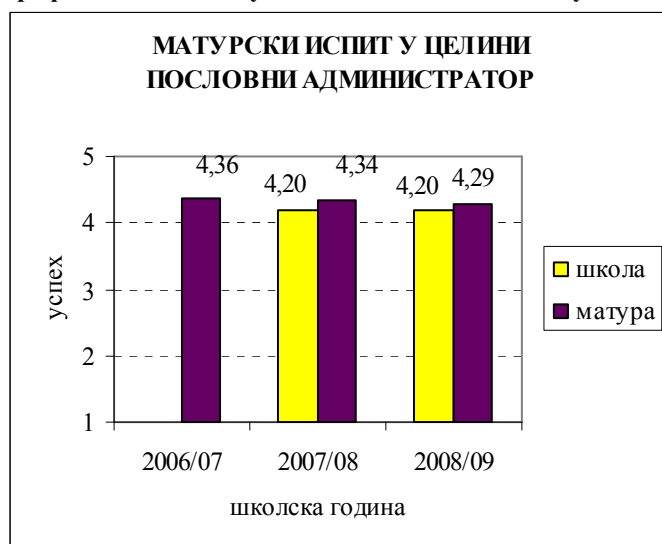
профилу, постигнутог у сва четири разреда. Општи успех током школовања на републичком нивоу, утврђен је као средња оцена свих матураната истог образовног профила, постигнутог у сва четири разреда.

Укупан успех на матурском испиту, на нивоу школе, за сваки образовни профил појединачно, приказан је као средња оцена свих ученика који су полагали сва три испита у оквиру матурског испита. Укупан успех на матурском испиту, на републичком нивоу, утврђен је као средња оцена свих ученика у Републици који су полагали сва три испита у оквиру матурског испита.

Пословни администратор

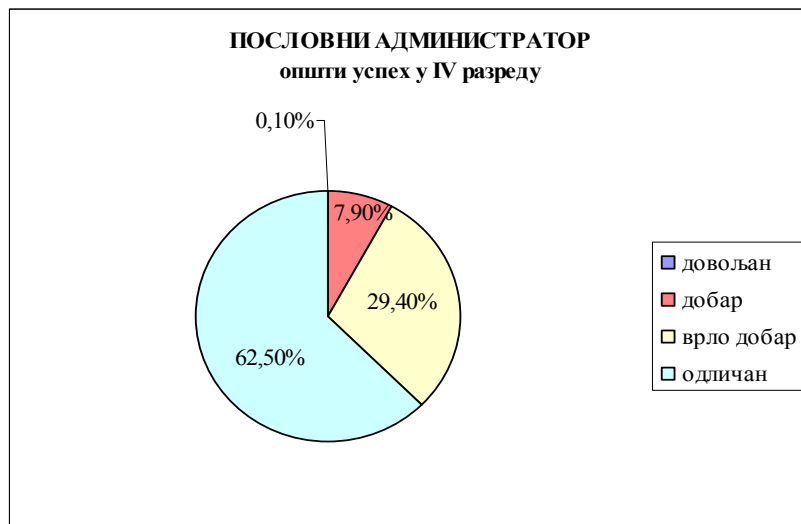
Преглед општег успеха ученика током школовања и укупног успеха на матурском испиту, за овај образовни профил, по генерацијама дат је на гарфикону 1.

Графикон 1. Општи успех током школовања и успех на матурском испиту ПА по генерацијама

Школске 2006/07 године, подаци о општем успеху ученика прикупљани су на другачији начин него следећих година, тако да се успех ове генерације не може исказати средњом оценом. Општи успех ученика у IV разреду ове генерације дат је на графикону 2.

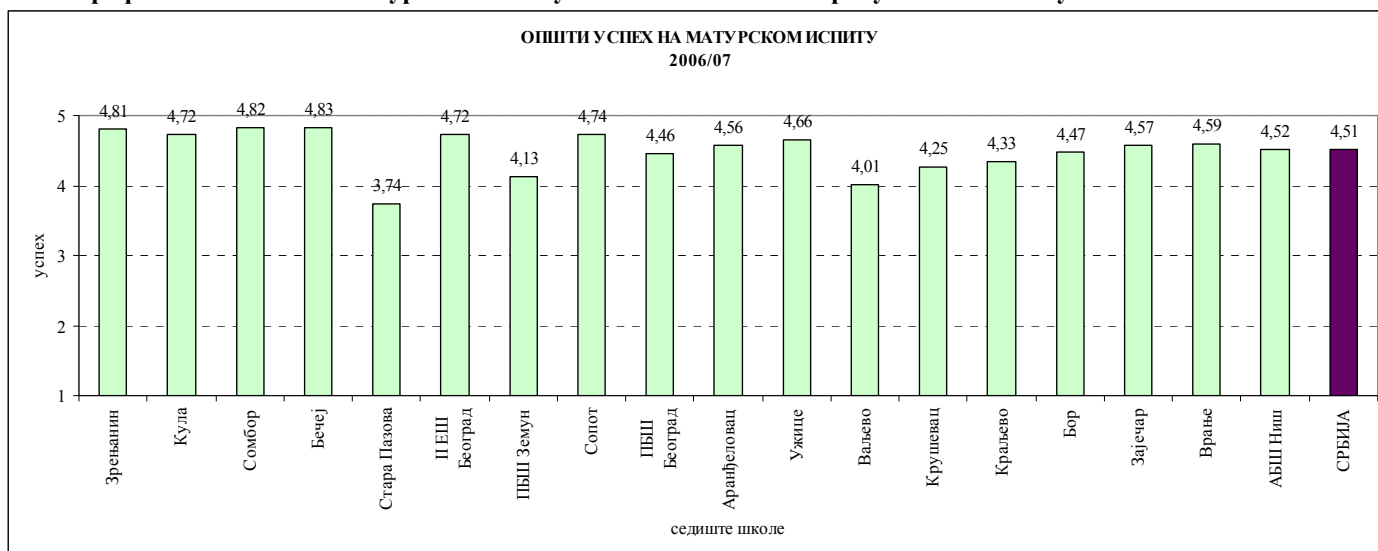
Графикон 2. Општи успех ученика ПА који су матурирали шк.2006/07

Из приложеног се види да је укупан успех на матурском испиту увек виши у односу на општи успех током школовања, што је и уобичајена појава у средњем стручном образовању у Србији. Међутим, сагледавајући успех све три генерације ученика који су завршили школовање по овом програму, примећује се веома благ пад успешности како на матурском испиту, тако и током школовања.

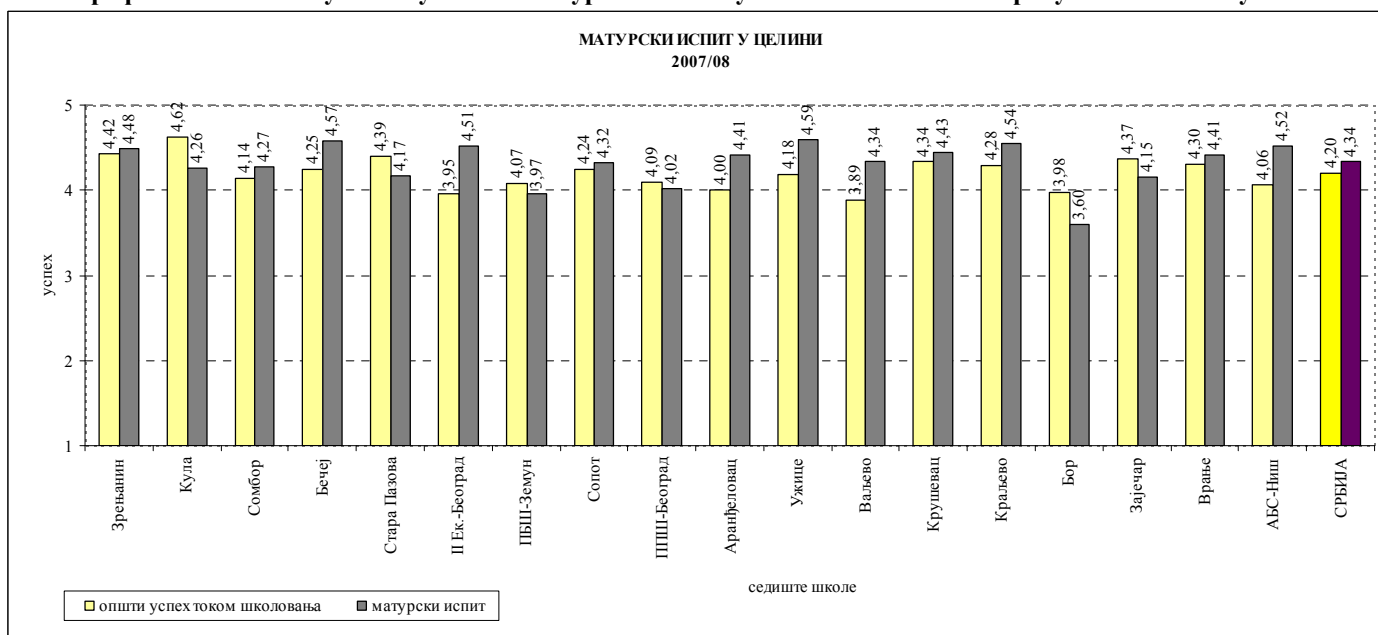
Успех на матурском испиту овог образовног профила за све три генерације, по школама и на републичком нивоу приказан је на графиконима 3 до 5.

Графикон 3. Успех на матурском испиту ПА по школама и на републичком нивоу

Може се уочити да је у 11 школа прве генерације, успех на матурском испиту већи у односу на републички просек, док је у 7 школа нижи у односу на републички просек.

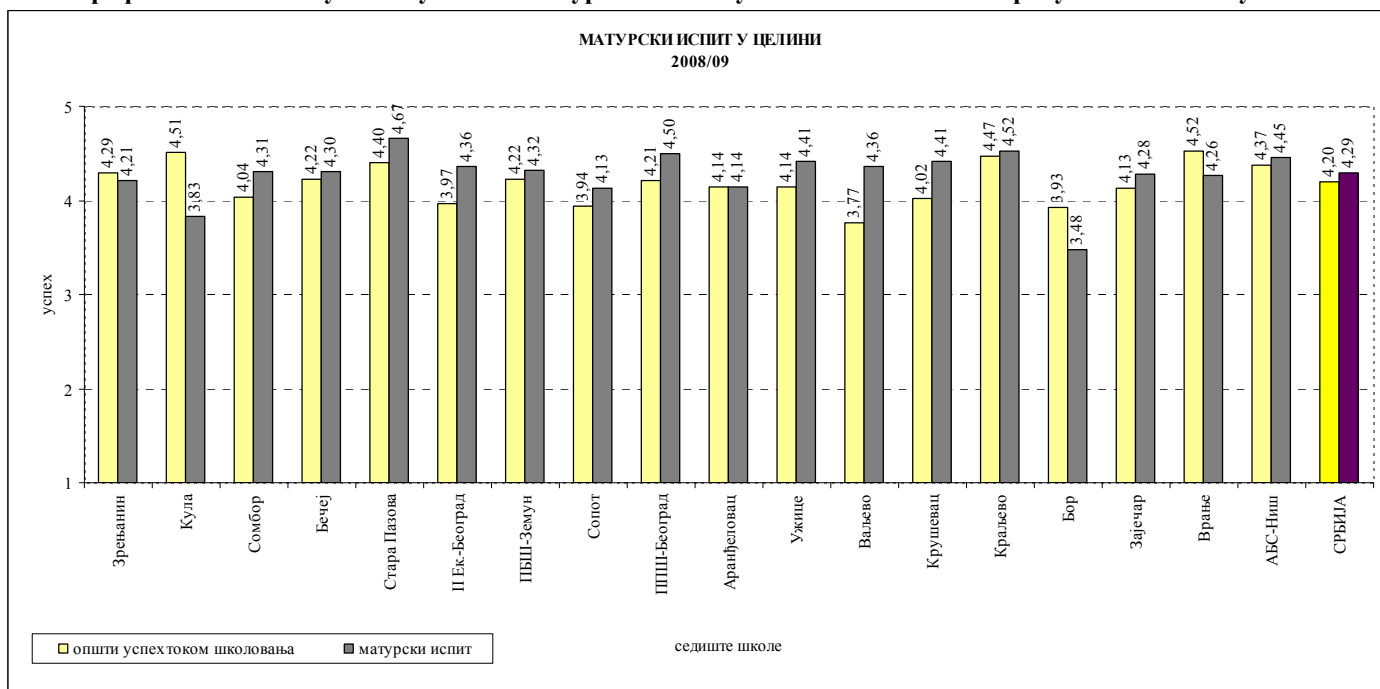
Графикон 4. Општи успех и успех на матурском испиту ПА по школама и на републичком нивоу

У 6 школа ове генерације, општи успех током школовања је већи у односу на успех постигнут на матурском испиту у целини, док је у преосталих 12 школа ситуација обрнута. У 9 школа постигнут успех на матурском испиту у целини је изнад републичког

просека. Истовремено у само 3 од ових школа је и општи успех бољи од републичког просека.

Графикон 5. Општи успех и успех на матурском испиту ПА по школама и на републичком нивоу

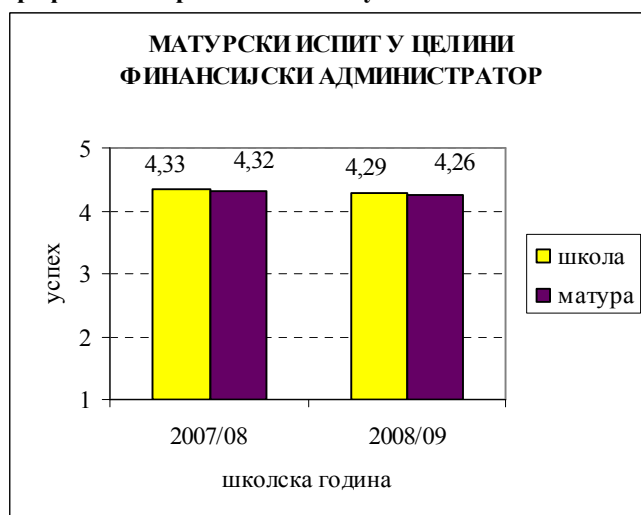

У последњој генерацији, само у 4 школе, општи успех током школовања је већи у односу на успех постигнут на матурском испиту у целини. У 12 школа постигнут успех на матурском испиту у целини је изнад републичког просека. У односу на општи успех на републичком нивоу у 6 од ових школа је општи успех већи.

Финансијски администратор

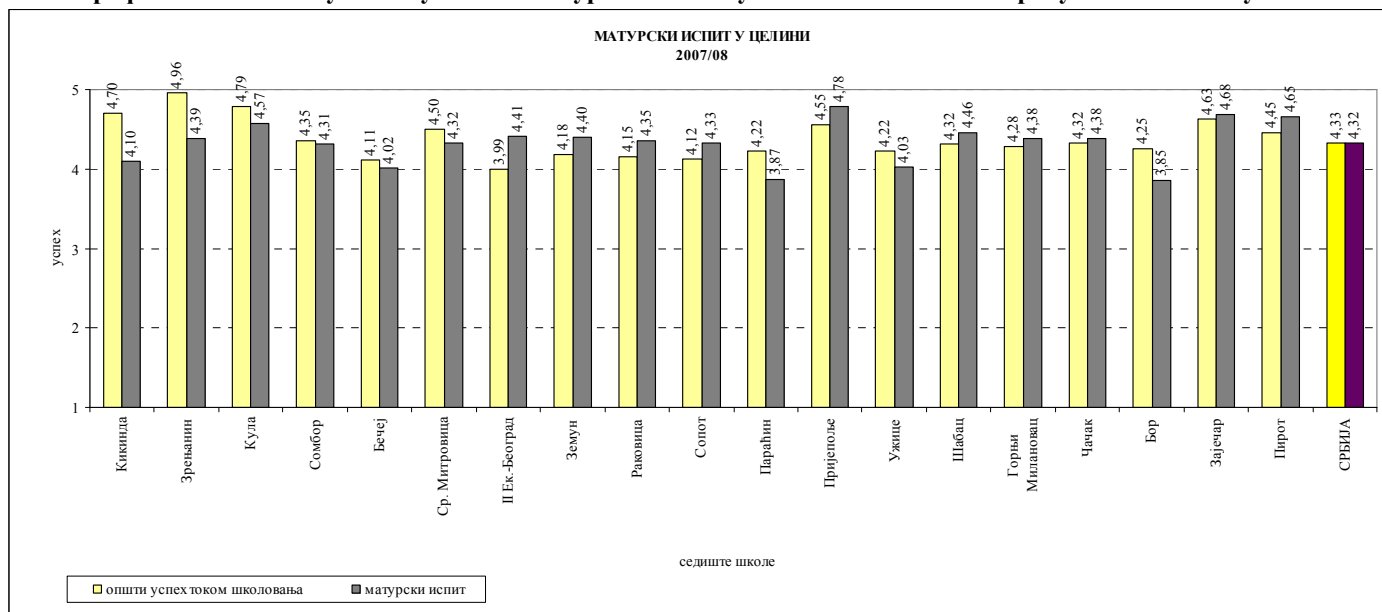
У обе генерације, ученици овог профила показују уједначен успех током школовања и на матурском испиту у целини, што се може видети на графикону 6. Међутим, примећује се веома благ пад успешности како на матурском испиту, тако и током школовања.

Графикон 6. Кретање општег успеха током школовања и успеха на матурском испиту ФА

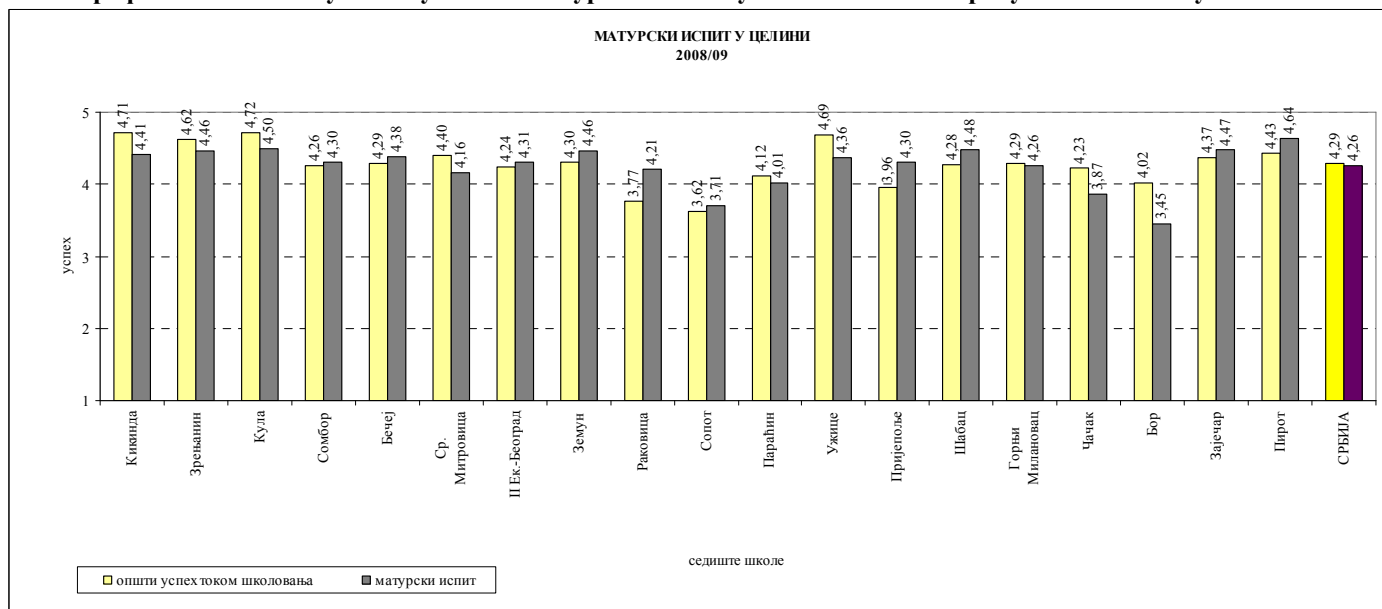
Успех на матурском испиту овог образовног профила за обе генерације, по школама приказан је на графиконима 7 и 8.

Графикон 7. Општи успех и успех на матурском испиту ФА по школама и на републичком нивоу

У 9 школа ове генерације, општи успех током школовања је већи у односу на успех постигнут на матурском испиту у целини. У 12 школа постигнут успех на матурском испиту у целини је изнад републичког просека а у 5 од њих је и општи успех већи од републичког просека.

Графикон 8. Општи успех и успех на матурском испиту по школама и на републичком нивоу

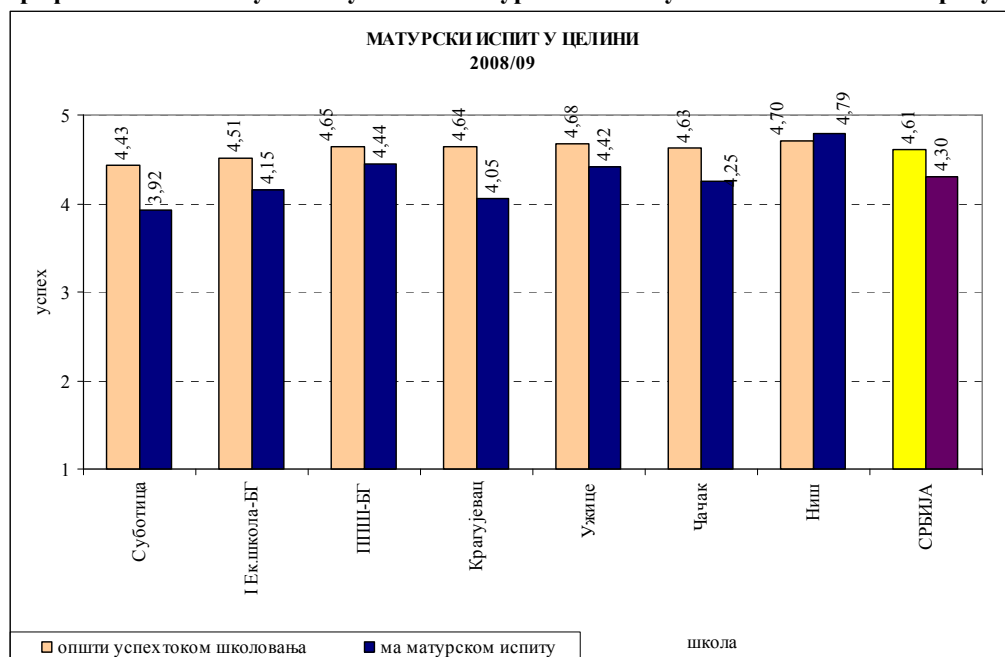
У другој генерацији, потпуно је иста расподела школа, али су разлике мање. У 12 школа постигнут успех на матурском испиту у целини је изнад републичког просека а у 6 од њих је и општи успех бољи од републичког просека.

Банкарски службеник

У овом образовном профилу је матурирала само једна генерација, прошле школске године са средњом оценом 4,30 док је средња оцена успеха током школовања за ове ученике била 4,61. Ова разлика у успеху проистиче из различитих околности које су пратиле овај матурски испит и о коме ће бити речи у даљем тексту.

Успех на матурском испиту овог образовног профила по школама и на републичком нивоу приказан је на графикану 9.

Графикон 9. Општи успех и успех на матурском испиту БС по школама и на републичком нивоу

Осим у Нишу, у преосталих 6 школа, општи успех током школовања је већи у односу на успех постигнут на матурском испиту у целини. У односу на републички просек, укупан успех на матурском испиту је бољи у 3 школе.

ИСПИТ ИЗ СРПСКОГ / МАЂАРСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

За сваки образовни профил појединачно, успех из матерњег језика током школовања на нивоу школе приказан је као средња оцена матерњег језика коју су остварили сви матуранти те школе у одговарајућем образовном профилу, у сва четири разреда. Успех из матерњег језика током школовања на републичком нивоу, утврђен је као средња оцена матерњег језика коју су остварили сви матуранти истог образовног профила у Србији, у сва четири разреда.

Просечан успех постигнут на испиту из матерњег језика на нивоу школе, за сваки образовни профил појединачно, приказан је као средња оцена свих ученика те школе који су полагали испит из матерњег језика у оквиру матурског испита. Укупан успех на испиту из матерњег језика, на републичком нивоу, утврђен је као средња оцена свих ученика у Републици који су полагали испит из матерњег језика у оквиру матурског испита.

Пословни администратор

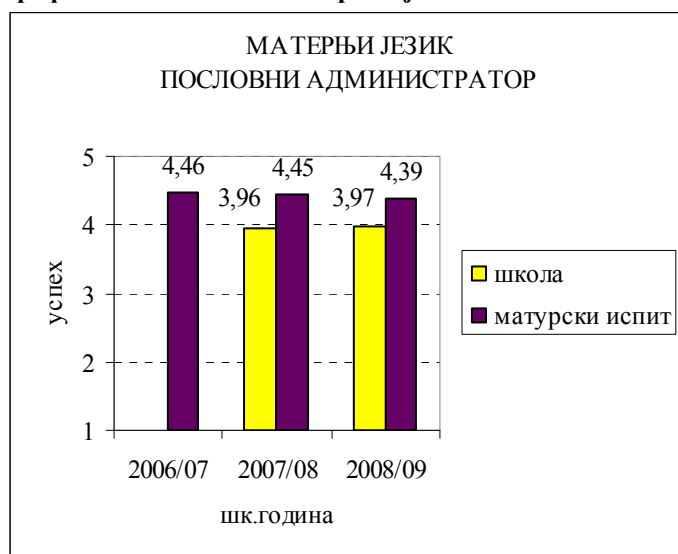
Генерација ученика овог образовног профила, уписана шк.2003/04 године школовала се само на српском језику.

Од шк.2004/05 године настава се реализује на мађарском језику у једном одељењу у Бечеју. У свим осталим одељењима настава се реализује на српском језику.

Просечан успех постигнут на испиту из матерњег језика и успех из овог предмета током школовања, приказан је на графикону 10.

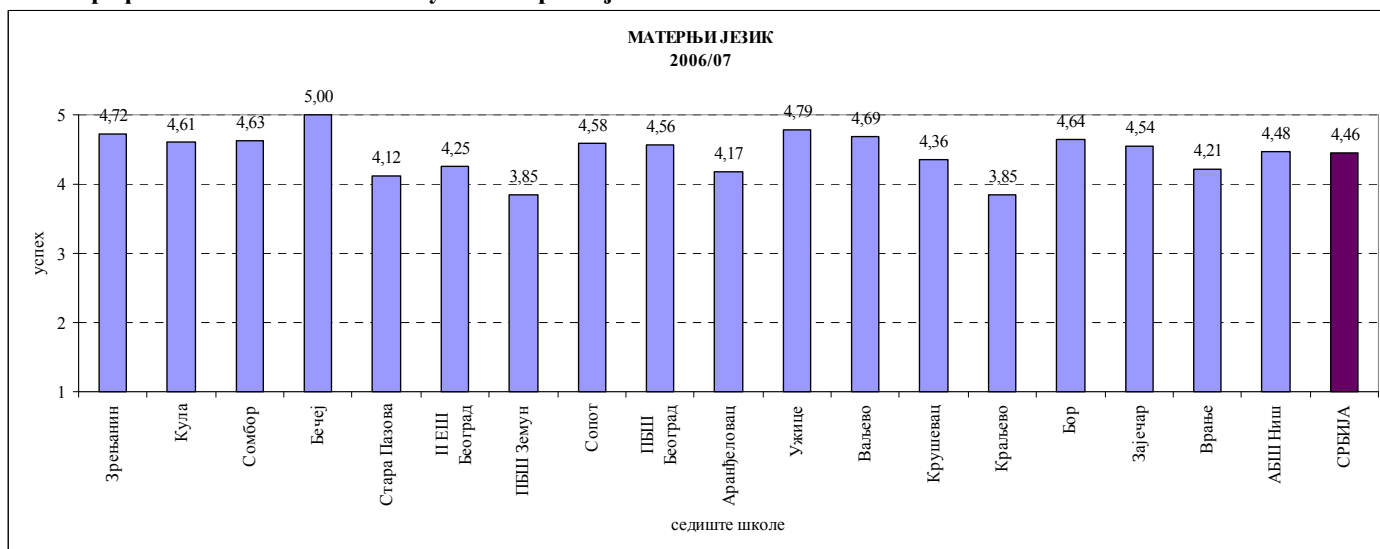
Школске 2006/07 године, подаци о успеху на матурском испиту ученика прикупљани су на другачији начин него следећих година, тако да се успех из матерњег језика, ове генерације не може исказати средњом оценом.

Графикон 10. Успех из матерњег језика током школовања и на матурском испиту ПА

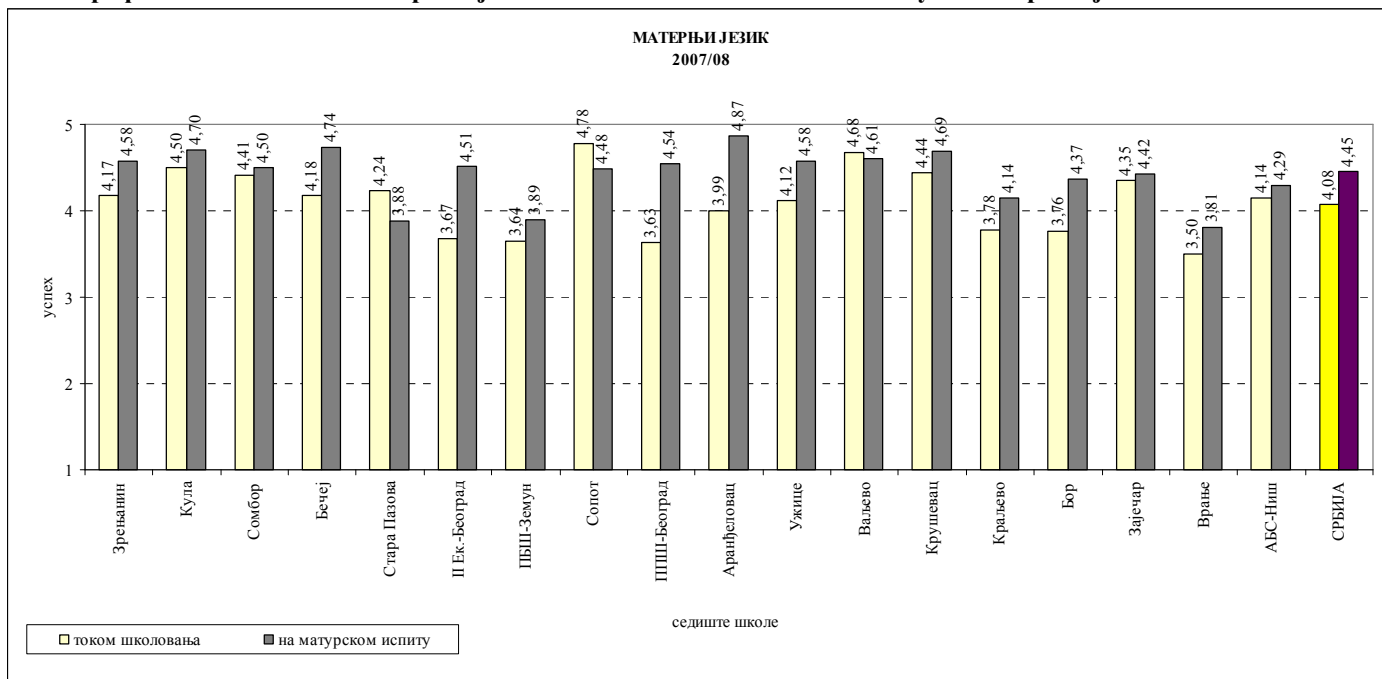

Успех ученика на овом испиту по школама за сваку генерацију, приказан је на графиконима 11 до 13.

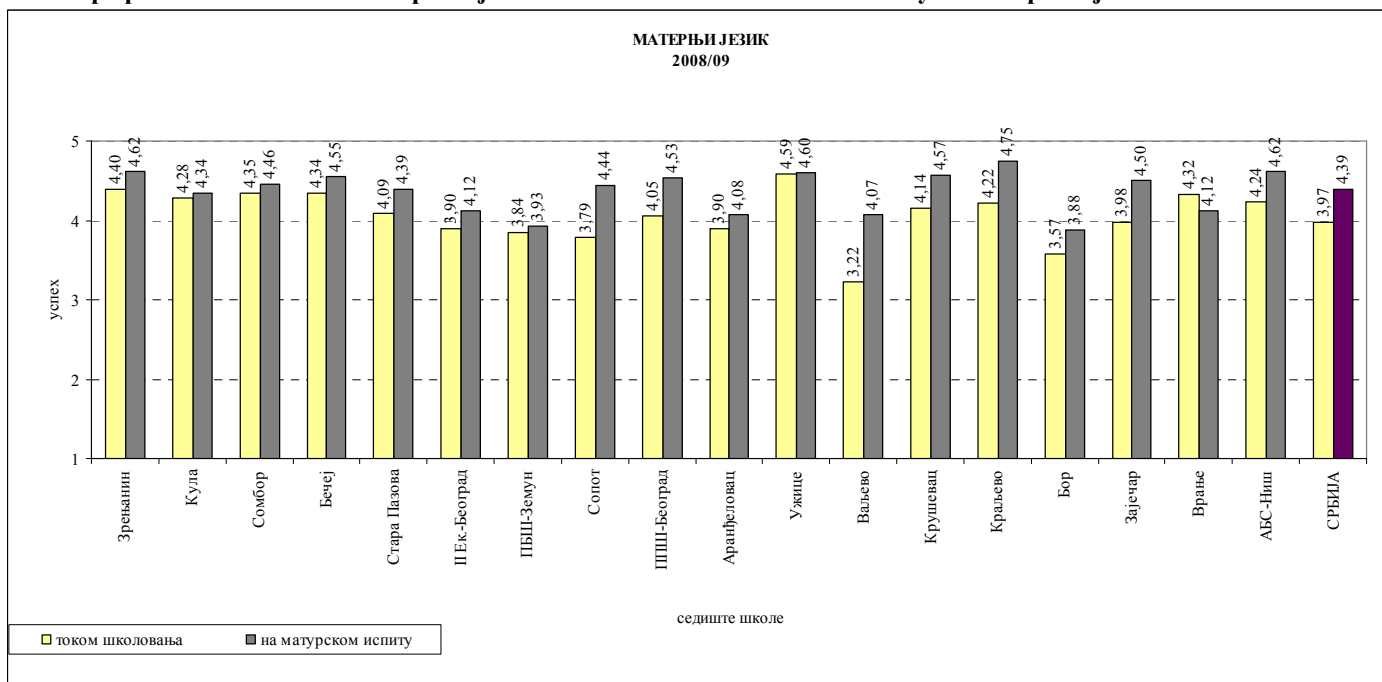
Графикон 11. Успех на испиту из матерњег језика ПА

Графикон 12. Успех из матерњег језика током школовања и на испиту из матерњег језика ПА

Графикон 13. Успех из матерњег језика током школовања и на испиту из матерњег језика ПА

Поређећи две последње генерације, ове године учача се мањи број школа у којима је знатна разлика успеха током школовања и на испиту.

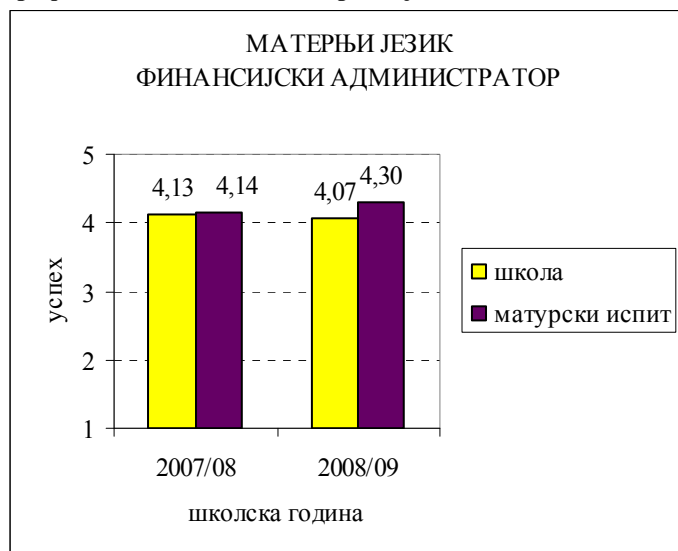
У генерацији матураната шк.2007/08 године, успех на матурском испиту бољи је него током школовања у 15 школа, док је у генерацији матураната шк.2008/09 године ово случај у 17 школа. Истовремено смањује се број школа у којима је успех на овом испиту изнад републичког просека.

Финансијски администратор

Настава у овом образовном профилу у свим одељењима реализује се на српском језику.

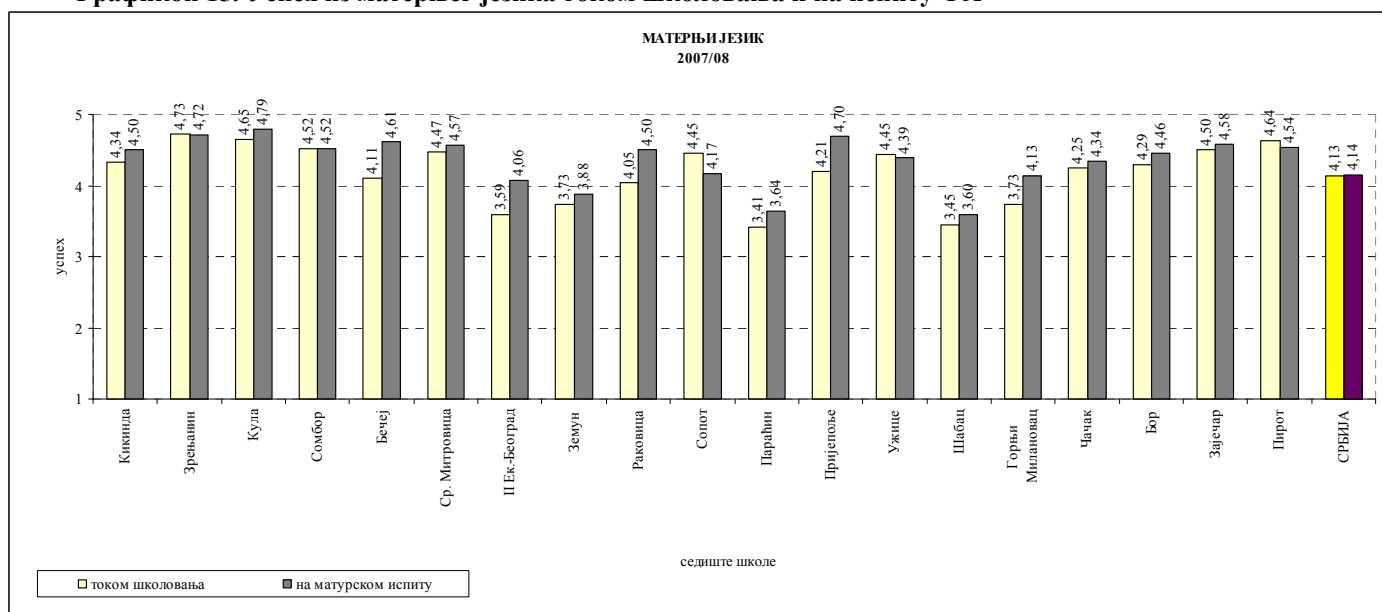
Просечан успех постигнут на испиту из матерњег језика и успех из овог предмета током школовања, приказан је на графикаону 14.

Графикон 14. Успех из матерњег језика током школовања и на испиту из матерњег језика

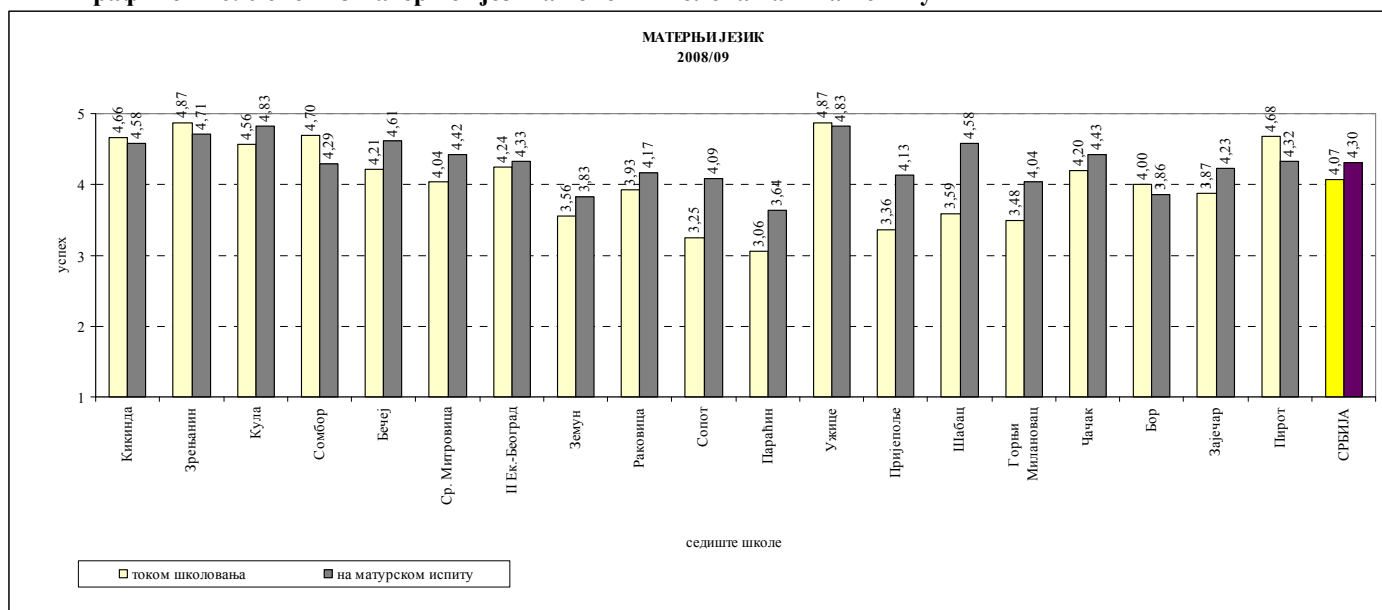

Успех ученика на овом испиту по школама за сваку генерацију, приказан је на графиконима 15 и 16.

Графикон 15. Успех из матерњег језика током школовања и на испиту ФА

Графикон 16. Успех из матерњег језика током школовања и на испиту ФА

У генерацији матураната шк.2007/08 године, успех на матурском испиту је уравнотежен са успехом током школовања.

У генерацији матураната шк.2008/09 године примећује се мања уравнотеженост успеха током школовања и на матурском испиту. Истовремено мањи је број школа у којима је успех на овом испиту изнад републичког просека.

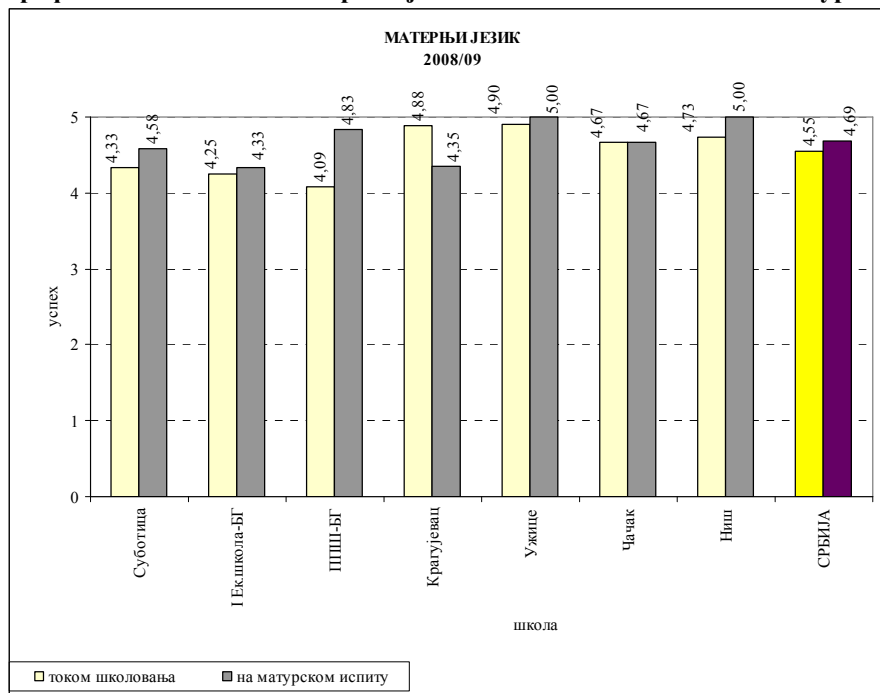
Банкарски службеник

Настава у овом образовном профилу у свим одељењима реализује се на српском језику.

Уочава се да је у свим школама, осим у Крагујевцу, успех на овом делу матурског испита бољи од оног током школовања или је исти (Чачак). На нивоу Србије, успех ученика је незнатно бољи него током редовног школовања. У три школе успех на испиту из матерњег језика је изнад републичког просека.

Појединачни резултати по школама приказани су на графикону 17.

Графикон 17. Успех из матерњег језика током школовања и на матурском испиту

ИСПИТ ЗА ПРОВЕРУ СТРУЧНО ТЕОРИЈСКИХ ЗНАЊА

Провера стручно–теоријских знања врши се завршним тестирањем у оквиру матурског испита. Комбинација питања за завршни тест формира се од питања која се налазе у Збирци питања за завршно тестирање, а која је саставни део Приручника (ПА, ФА) или комбинацијом познатих питања из Збирке и непознатих питања (БС)

Наставни предмети (у даљем тексту – ТЕСТ предмети), у оквиру којих се стичу теоријска стручна знања неопходна за обављање послова и задатака на одговарајућем радном месту дефинисани су програмом матурског испита. Да би сагледали успешност ученика у полагању овог дела испита, поређене су просечне оцене ТЕСТ предмета, постигнуте током школовања, са просечном оценом теста у свакој генерацији, како на нивоу школе тако и на републичком нивоу.

Пословни администратор

Програмом испита, за овај образовни профил, одређени су за тестирање модули у оквиру четири наставна предмета, чији је преглед дат у табели 6.

Табела 6. Преглед модула заступљен у тесту пословног администратора

наставни предмет	назив модула
Канцеларијско пословање	Пословни бонтон
	Форме обликовања текста
	Појам, врсте, структура и подела аката
	Елементи и форме пословних писама
	Рад са текућом поштом и актима
	Пословна кореспонденција
	Организација састанака, седница, скупова и презентација
	Организација службених путовања
	Службена кореспонденција и кореспонденција са банкама
	Кореспонденција у вези са радним односима
Право	Привредни субјекти
	Заснивање радног односа
	Евиденција у области рада
	Уговори у привреди
Књиговодство	Евиденција платног промета
	Евиденција пословних односа са другим предузећима
	Залихе робе
	Евиденција расхода
	Евиденција прихода
	Утврђивање пословног резултата и финансијски извештај
Економика предузећа	Имовина предузећа
	Управљање трошковима
	Организација предузећа
	Мерење успешности пословања
	Маркетинг микс
	Промоција и односи са јавношћу

Структура теста по областима и бодовима / критеријумима тежине приказана је у табели 7.

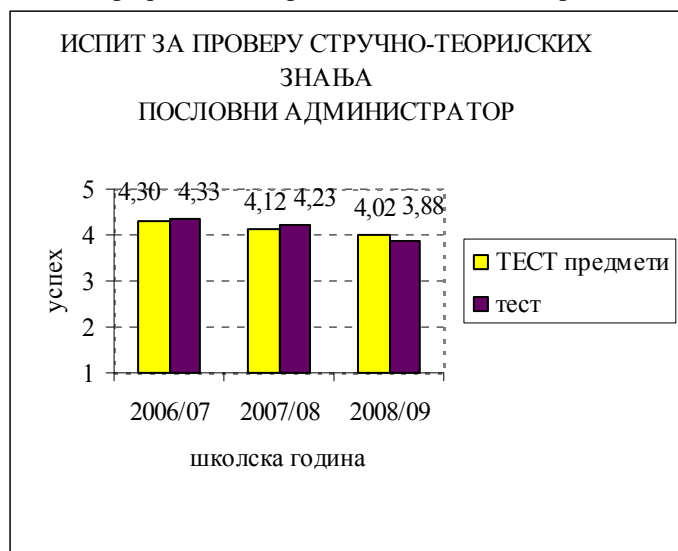
Табела 7. Структура теста пословног администратора по областима и нивоима тежине

шк.год.	РАСПОДЕЛА ПО ОБЛАСТИМА		РАСПОДЕЛА ПО ТЕЖИНИ	
	област	Бодовни удео у тесту	ниво тежине	Удео у тесту (%)
2006 / 07	Канцеларијско пословање са правом	34	1	16
			2	44
	Књиговодство	33	3	24
	Економика предузећа	33	4	16
2007 / 08 2008 / 09	Канцеларијско пословање	35	1	50
	Право	15		
	Књиговодство	20	2	30
	Економика предузећа	30	3	20

За сваку од прве две генерације припремана је нова збирка питања за завршно тестирање која је ученицима била на располагању најкасније од другог полугодишту IV разреда. За последњу генерацију прошлогодишња Збирка је допуњена одређеним бројем питања почетком другог полугодишта IV разреда.

Просечан успех ученика из ТЕСТ предмета и успех постигнут на тесту, по генерацијама, приказан је на графикону 18.

Графикон 18. Просечна оцена ТЕСТ предмета и теста по генерацијама ПА

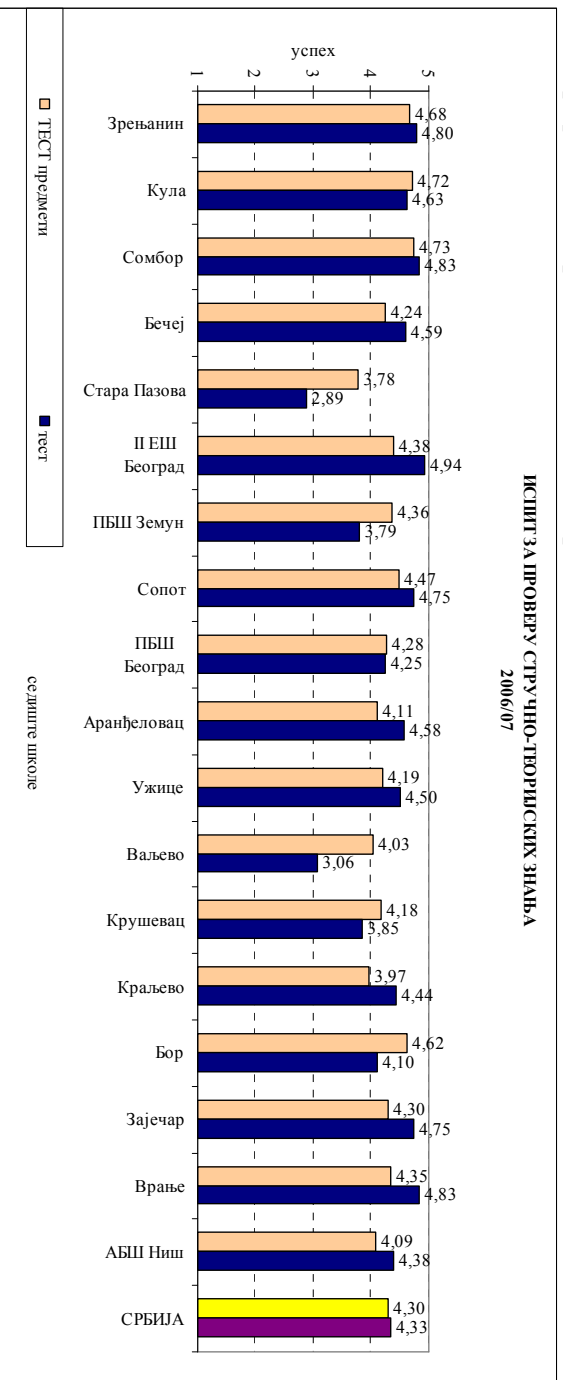

Успех постигнут на тесту је у прве две генерације био бољи од успеха постигнутог из ТЕСТ предмета током школовања. У последњој генерацији, постигнут успех на тесту је нижи него током школовања. Ове разлике нису промениле категорију успеха ученика, јер су и током школовања и на овом испиту постигли врло добар успех. У сваком случају, уочава се благ пад успеха како током школовања тако и на тесту.

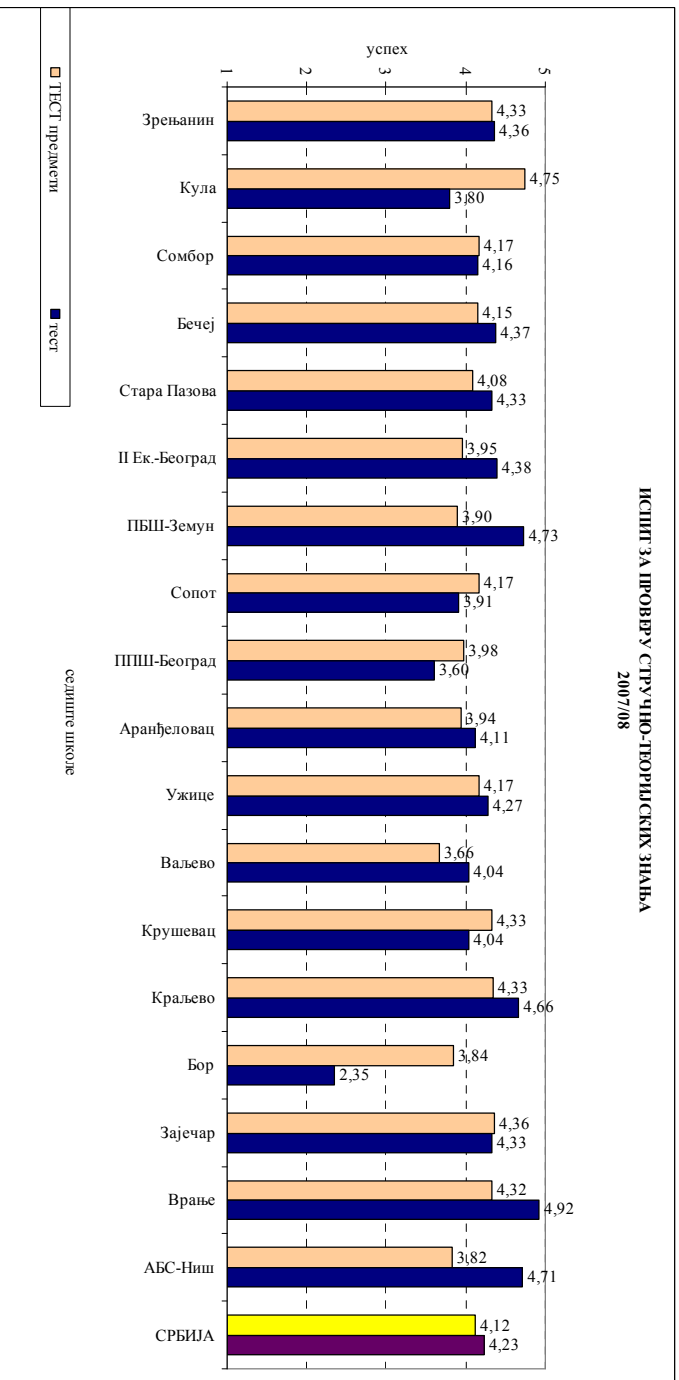
Међутим, ако се погледају резултати по школама за сваку генерацију, види се да у појединим школама постоје значајна одступања. Анализа по одељењима показује додатне разлике и унутар исте школе, што треба да буде предмет анализа саме школе и ови подаци ће бити доступни свакој школи понаособ. Преглед успеха по школама, за све три генерације, приказан је на графиконима 19–21.

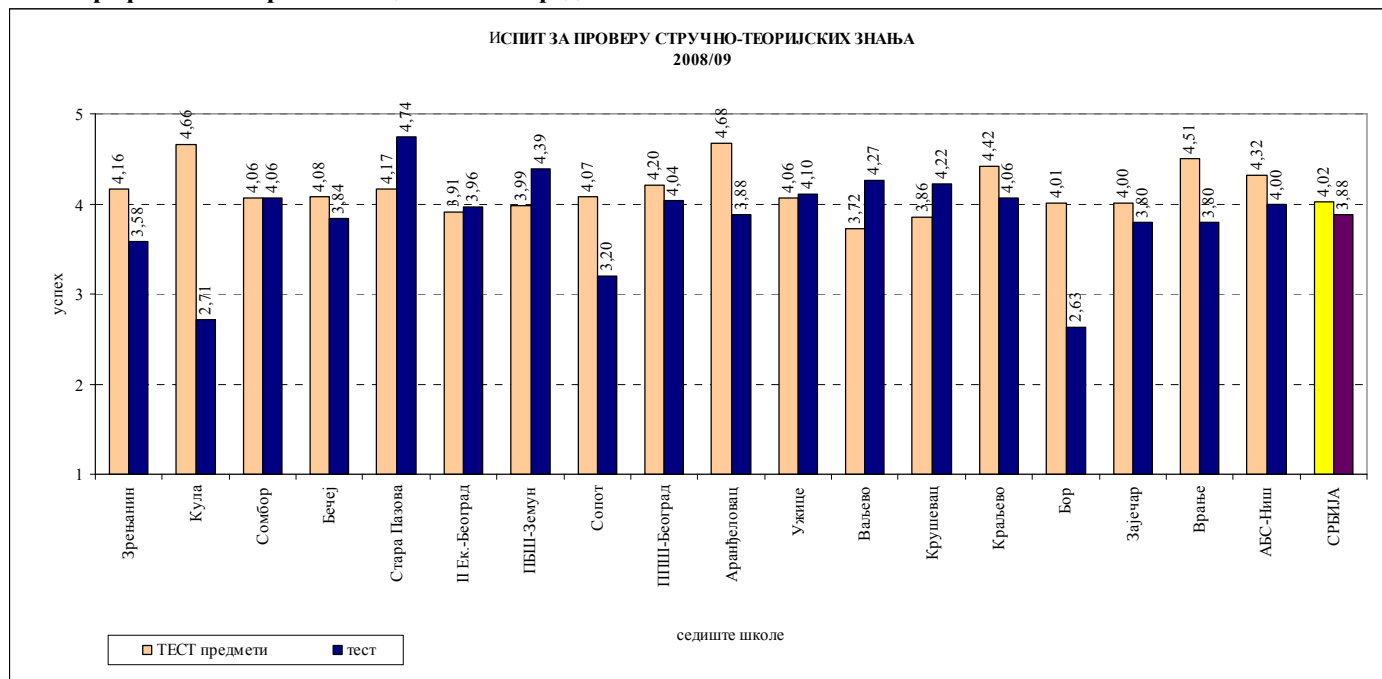
Графикон 19. Просечна оцена ТЕСТ предмета и теста по школама ПА

Графикон 20. Просечна оцена ТЕСТ предмета и теста по школама ПА

Графикон 21. Просечна оцена ТЕСТ предмета и теста по школама ПА

У првој генерацији, у 7 школа су оцене током школовања више него на тесту. У 12 школа постигнут успех на тесту је већи од републичког просека. У другој генерацији, просечна оцена ТЕСТ предмета је већа од просечне оцене на тесту у 7 школа, али је у 10 школа остварен успех на тесту изнад републичког просека. У трећој генерацији оцене из ТЕСТ предмета су веће од оних на тесту у 11 школа. У односу на републички просек у 10 школа успех на тесту је био бољи.

Из генерације у генерацију, уочава се пораст неуједначености просечне оцене ТЕСТ предмета и просечне оцене на испиту, као и пад оба разматрана успеха.

Овакве разлике указују на потребу детаљнијих анализа како на нивоу школе, односно стручног већа о разлозима оваквих резултата, тако и на републичком нивоу. Разлози се могу тражити у неуједначеним критеријумима оцењивања током школовања и на матурском испиту, недовољној припремљености или мотивисаности ученика за полагање матурског испита, недовољном припремљеношћу ученика током школовања, за оцењивање путем тестова итд.

Финансијски администратор

Програмом испита, за овај образовни профил, одређени су за тестирање модули у оквиру три наставна предмета, чији је преглед дат у табели 8.

Табела 8. Преглед модула заступљен у тесту финансијског администратора

наставни предмет	назив модула
Рачуноводство	Инвентарисање, билансирање и системи књиговодства
	Евиденција плаћања у земљи у иностранству
	Евиденција пословних односа са комитентима
	Евиденција основних средстава
	Евиденција залиха материјала
	Евиденција робног промета
	Класификација и евиденција расхода
	Класификација и евиденција прихода
	Утврђивање и распоређивање резултата пословања
Економика предузећа	Имовина предузећа
	Предузеће и окружење
	Мерење успешности пословања у предузећу
	Резултати пословања у предузећу и расподела
	Улагања у репродукцију
Финансијско пословање	Платни промет
	Управљање финансијама
	Хартије од вредности
	Спољнотрговинско и девизно пословање
	Повезаност предузећа и финансијских организација

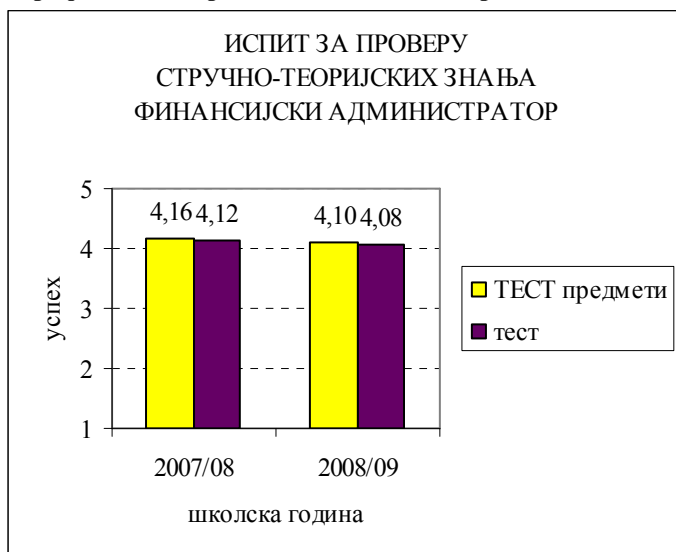
Структура теста по областима и бодовима / критеријумима тежине приказана је у табели 9.

Табела 9. Структура теста финансијског администратора по областима и нивоима тежине

шк.год	РАСПОДЕЛА ПО ОБЛАСТИМА		РАСПОДЕЛА ПО ТЕЖИНИ	
	област	Бодовни удео у тесту	ниво тежине	Удео у тесту (%)
2007 / 08 2008 / 09	Рачуноводство	40	1	50
	Економика предузећа	35	2	30
	Финансијско пословање	25	3	20

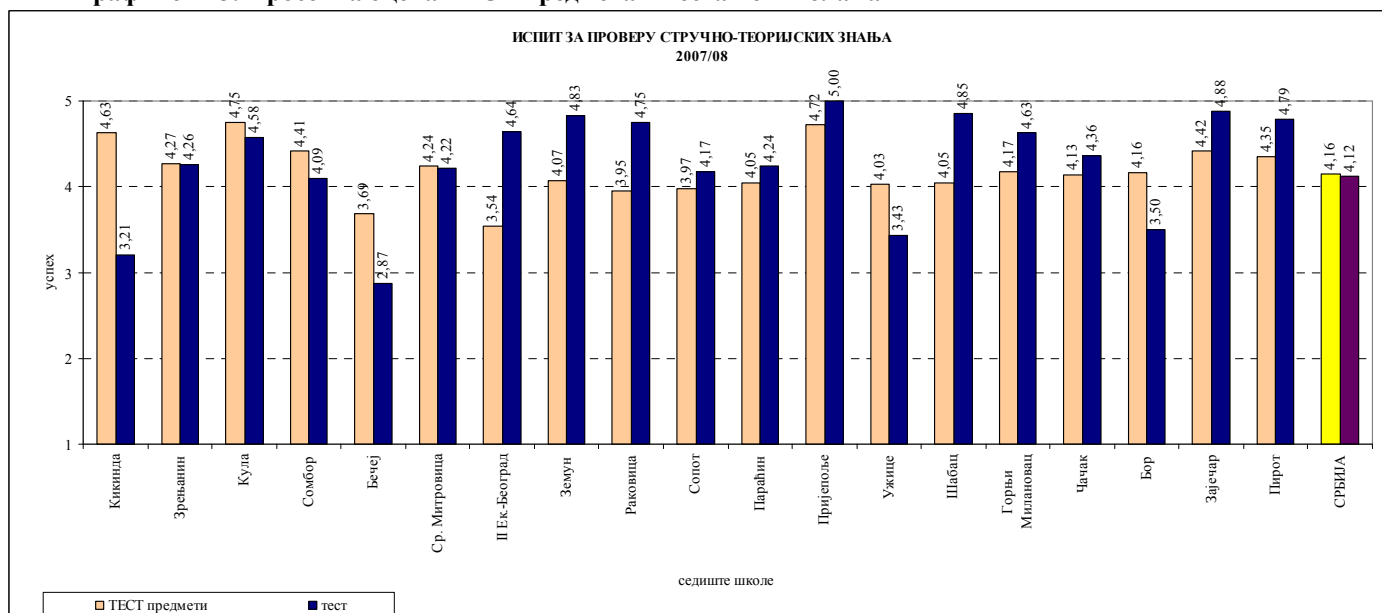
Просечан успех ученика из ТЕСТ предмета и на тесту, на нивоу Србије, у обе генерације је готово истоветан и приказан је на графикону 22.

Графикон 22. Просечна оцена ТЕСТ предмета и теста по генерацијама ФА

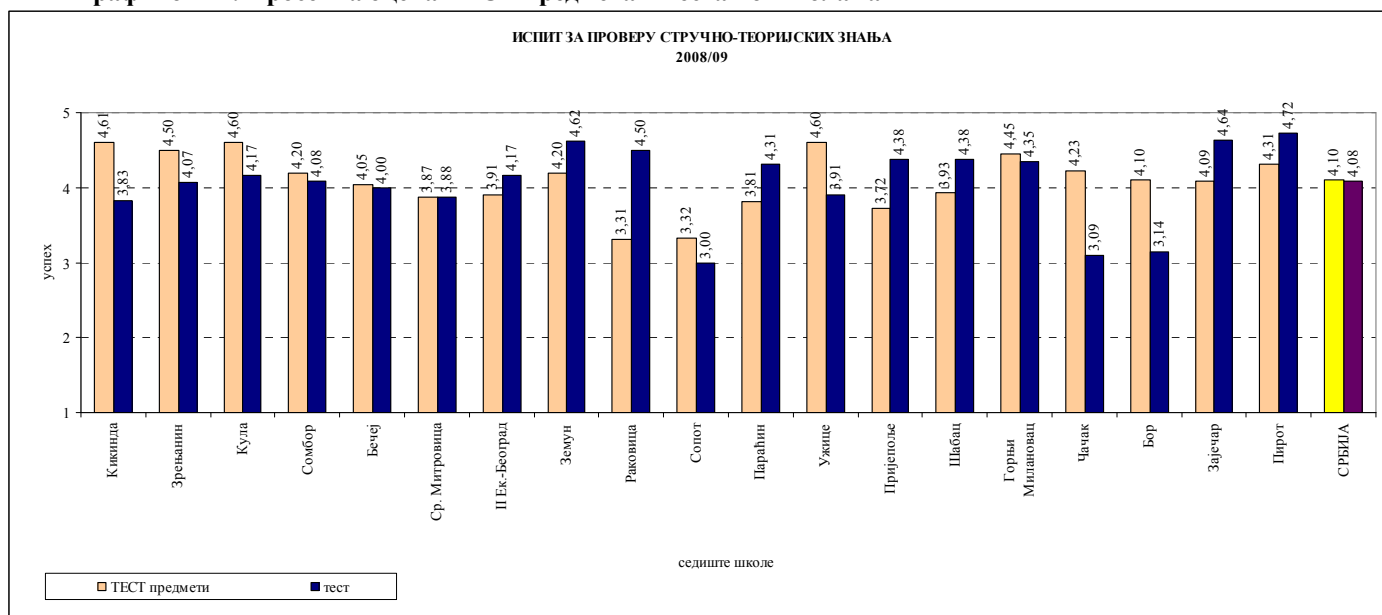

Међутим, ако се погледају резултати по школама за сваку генерацију, види се да у појединим школама постоје значајна одступања. Преглед успеха по школама, за обе генерације, приказан је на графиконима 23 и 24.

Графикон 23. Просечна оцена ТЕСТ предмета и теста по школама ФА

Графикон 24. Просечна оцена ТЕСТ предмета и теста по школама ФА

Уочава се да расте број школа у којима је успех на испиту нижи у односу на успех током школовања. У обе генерације постоји одређен број школа у којима су велике разлике у средњим оценама ТЕСТ предмета и теста. У првој генерацији, у 14 школа је успех на тесту бољи у односу на републички просек, док је у другој генерацији ово случај у 10 школа.

На нивоу сваке појединачне школе неопходно је у оквиру стручног већа, анализирати разлоге за постигнуте резултате у обе генерације. Потребно је установити разлоге неуједначеног успеха и утврдити неопходне мере за његово побољшање, како током школовања, тако и на матурском тесту.

Ако се узме у обзир искуство матурског теста три генерације образовног профила *пословни администратор*, и тренд уочен у две генерације овог профила, може се очекивати даљи пад успешности. Стога је неопходно предузети све мере да се овај тренд заустави.

Банкарски службеник

Програмом испита, за овај образовни профил, одређени су за тестирање модули у оквиру три наставна предмета, чији је преглед дат у табели 10.

Табела 10. Преглед модула заступљен у тесту банкарског службеника

наставни предмет	назив модула
Банкарско пословање	Платни промет
	Благајничко трезорско пословање
	Динарски послови са физичким лицима
	Девизни послови са физичким лицима
	Динарски послови са правним лицима
	Кредитни послови са физичким лицима
	Кредитни послови са правним лицима
	Послови са хартијама од вредности
	Девизни послови са правним лицима
	Основни појмови о банкарству и банкарски систем
	Међународне и друге финансијске организације
Финансије и рачуноводство	Ризици и управљање ризицима на основу биланса стања
	Управљање ризицима на основу биланса успеха

Структура теста по областима и бодовима / критеријумима тежине приказана је у табели 11.

Табела 11. Структура теста банкарског службеника по областима и нивоима тежине

шк.год	РАСПОДЕЛА ПО ОБЛАСТИМА		РАСПОДЕЛА ПО ТЕЖИНИ	
	област	Бодовни удео у тесту	ниво тежине	Удео у тесту (%)
2008 / 09	Банкарско пословање	80	1	26
			2	28
			3	26
	Финансије и рачуноводство	20	1	6
			2	8
			3	6

Комбинација питања за завршни тест формирана је на основу Збирке питања за завршно тестирање, и то тако што 75 бодова доносе задаци који су објављени у Збирци, а 25 бодова доносе задаци који нису објављени у Збирци, а припремљени су по узору на задатке из Збирке.

Упориште за увођење непознатих задатака, Форум за матуру је нашао у претпоставци да ће ученици овог профила, који су иначе одличног успеха⁷, са лакоћом остварити исти успех на матури у случају да су им сви задаци унапред познати. Претпостављало се да ће се на овај начин извршити одвајање ученика који постижу одличан и врлодобар успех на овом делу матурског испита, од осталих.

Контролна група Форума за матуру доставила је Центру непознате задатке према претходно утврђеној структури, што се може видети у приложеној табели 12. Ови задаци су предвиђени за пет комбинација према захтеваној структури теста на основу бодова и критеријума тежине.

⁷ Укупан успех током школовања, на нивоу Србије је 4,70 док је просечна оцена ТЕСТ предмета 4,61.

Табела 12. Структура непознатих задатака по бодовној вредности и критеријуму тежине

наставни предмет	назив модула	Бодовна вредност	критеријум тежине
Банкарско пословање	Платни промет	1	1
		5	2
	Благајничко трезорско пословање	1	1
	Динарски послови са физичким лицима	1	1
		2	1
		2	2
	Девизни послови са физичким лицима	4	2
		1	1
		2	1
	Динарски послови са правним лицима	2	2
		2	2
		4	2
	Кредитни послови са физичким лицима	3	2
		2	1
		4	3
	Кредитни послови са правним лицима	5	3
		2	1
		2	2
	Послови са хартијама од вредности	3	2
		2	2
4		2	
Девизни послови са правним лицима	1	1	
	2	1	
	4	3	
Основни појмови о банкарству и банкарски систем	2	1	
	4	2	
Међународне и друге финансијске организације	2	1	
	3	1	
Финансије и рачуноводство	Ризици и управљање ризицима на основу биланса стања	4	3
		1	1
		2	1
		3	2
		5	2
		6	3
	Управљање ризицима на основу биланса успеха	6	3
		3	1
		5	2
		6	3

Тестирање је обављено у 2 редовна матурска рока (јун и август) и у јулу, у Суботици, где је по налогу Покрајинског секретаријата за образовање, поновљено тестирање за ученике који су пали у јунском року.

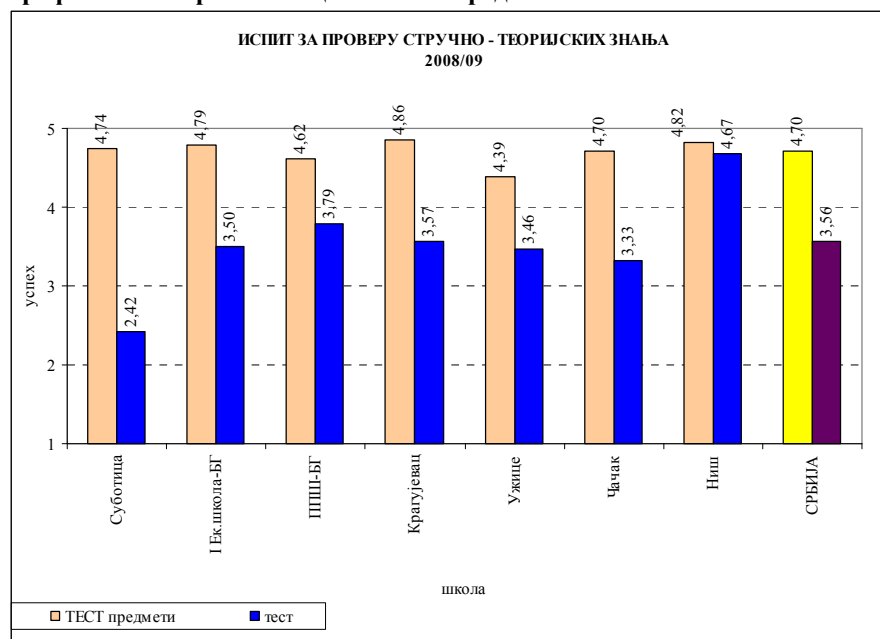
Дистрибуција броја ученика, према постигнутом успеху на овом делу матурског испита, по роковима дата је у табели 13.

Табела 13. Дистрибуција броја ученика по успеху и по роковима

рок	успех					положило	
	недовољан	довољан	добар	вр.добар	одличан	укупно	ср.оцена
јун	15	26	40	44	45	155	3,46
	8,82%	15,29%	23,53%	25,88%	26,47%	91,18%	
јул (по жалби)	3	5				5	2,00
	37,5%	62,5%				62,5%	
август	1	5	4			9	2,44
	10,00%	50,00%	40,00%			90,00%	
31.08.2009.	1	36	44	44	45	169	3,56
	0,59%	21,18%	25,88%	25,88%	26,47%	99,41%	

Просечан успех ученика из ТЕСТ предмета и на тесту, по школама и на нивоу Србије, приказан је на графикону 25.

Графикон 25. Просечна оцена ТЕСТ предмета и теста по школама БС

У свим школама, успех на тесту је значајно нижи од успеха из ТЕСТ предмета. Само у Нишу је та разлика мања. Разлике у успеху су толике, да су се промениле и категорије успеха, што иначе није уочено ни код једног другог профила.

Овакав резултат на овом делу матурског испита, може се разматрати са неколико аспеката:

- значај матурског испита у средњем стручном образовању
- упознатост ученика са збирком питања
- припрема ученика за завршно тестирање
- промена кључа за оцењивање и непознати задаци у тесту

Значај матурског испита у средњем стручном образовању

Огледни програми су карактеристични по унапред дефинисаним исходима знања, вештина као и главним стручним компетенцијама, које се морају остварити кроз четворогодишње образовање и проверити на матурском испиту.

Увидом у коментару ученика, у оквиру истраживања Центра о мишљењу ученика о примени новог концепта матурског испита⁸, суочавамо се са чињеницом да ученици не увиђају значај матурског испита (а самим тим и дипломе коју стичу по завршеном средњем стручном образовању). Ово је пропуст како школа, тако и целокупног образовног система.

Упознатост ученика са збирком питања и припрема ученика за завршно тестирање

Састанак представника Ученичких парламената са председником форума за матуру, представницима Министарства просвете и Центра, одржан 8. маја 2009. године, указивао је на могућност појаве великих проблема који ће пратити овај испит⁹.

На овом скупу ученици су изнели своје сумње у успешно полагање оваквог теста, образлажући то чињеницама да су касно добили приручнике; да наставници не умеју да им помогну око одређеног броја питања; да им је тешко да науче напамет све одговоре а да им се не признају одговори коришћењем принципа кључних речи; да су морали да се довијају по другим школама да добију решене задатке итд. Слични коментари се могу наћи и у претходно поменутом истраживању Центра.

Треба подсетити, да је правило да се ученицима доставља Приручник у оквиру кога је Збирка питања за завршно тестирање (без решења) која садржи задатке из утврђених главних стручних предмета и модула. Из ученичких коментара се може уочити да се тестом проверавају и знања ученика из градива која су нимало или у малој мери обрађивана током школовања. Ова појава може указивати на неусаглашеност збирке и наставног програма или на непотпуну реализацију наставног програма.

Задатак наставника – ментора је да у оквиру припремне наставе раде са ученицима, комбинујући индивидуални и групни рад. Такође задатак им је да помогну ученицима да дођу до решења свих питања у збирци. Припремљеност ученика за полагање овог испита није довољна што се може видети и из истраживања Центра.

После састанка представника Ученичких парламената са председником форума за матуру, представницима Министарства просвете и Центра, а како би ученици били доведени у што равноправнији положај, тестирање у јуну спроведено је са већински екстерним дежурством на испиту, шифрирањем тестова и централним прегледом¹⁰.

Промена кључа за оцењивање и непознати задаци у тесту

Како је већина ученика испит положила у јунском року, а резултати остварени на додатном року у Суботици и августовском року не одударају од јунских, дистрибуција бодова по свим задацима приказана је на резултатима јунског рока.

Одлуком централне комисије¹¹ дошло је до промене кључа за оцењивање теста и то по два основа:

⁸ Мишљење ученика и послодавца о примени новог концепта матурског испита у подручју рада економија, право и администрација

⁹ Извештај са састанка дат је у Прилогу Б

¹⁰ Табела 3. Разлике у припреми и реализацији испита за проверу стручно-теоријских знања у подручју рада економија, право и администрација

¹¹ Записник о раду централне комисије дат је у Прилогу Б

- промена начина бодовања у односу на првобитан кључ – задаци број 8; 22.1; 22.2 и 33.2 (означени су плавом бојом)
- промена формулација у кључу – задаци број 5;6;7.1; 10.2; 14.3; 16.2; 17.1; 18.3; 21.2; 21.3; 23; 26; 27.2; 28.1; 30; 31; 33.1 и 33.2 (означени су жутом бојом)

Треба напоменути, да је овим изменама дошло до смањења захтева, у оквиру питања, те би требало преиспитати методологију оцењивања, пре свега у домену утврђивања критеријума тежине питања али и односа броја бодова и критеријума тежине.

Како су ученици имали право на жалбу по увиду у тест, дистрибуција бодова постигнутих по питањим под редним бројем 5,11.2, 11.3, 18.3, 19.2, 21.1, 23, 25.1, 25.2, 30, 33.2 и 34.2 променила по разматрању жалби од стране школских комисија. На коначну дистрибуцију ученика по успеху, утицала су решења школских комисија за жалбе.

Непознати задаци су у јунском тесту били под редним бројевима: 8, 10, 17, 25, 27, 28, 29 и 32 (означени су зеленом бојом). Задатак број 32 у тесту (вредност 6 бодова) је био непотпун и свим ученицима је одлуком централне комисије, признат као урађен. Самим тим овај задатак није валидан.

У табели 14 приказан је преглед броја ученика који су остварили одговарајући број бодова по сваком питању. (НПР: на задатку бр.2, који носи максимално 3 бода, 8 ученика је остварило 0 бодова, 25 ученика - 1 бод, 7 ученика - 2 бода и 130 ученика - 3 бода).

Табела 14. Преглед броја ученика који су остварили одговарајући број бодова по питањима

Ред. број	Макс бод	после оцењивања централне комисије						после оцењивању по разматрању жалби					
		0	1	2	3	4	6	0	1	2	3	4	6
1	1	13	157					13	157				
2	3	8	25	7	130			8	25	7	130		
3	1	3	167					3	167				
4.1	1	9	161					9	161				
4.2	1	19	151					19	151				
5	1	6	164					5	165				
6	2	37		133				37		133			
7.1	3	34			136			34			136		
7.2	2	28		142				28		142			
8	2	95	63	12				95	63	12			
9	2	22		148				22		148			
10.1	2	96		74				96		74			
10.2	1	36	134					36	134				
11.1	1	34	136					34	136				
11.2	3	31			139			29			141		
11.3	2	45		125				44		126			
12.1	1	7	163					7	163				
12.2	1	57	113					57	113				
13	3	58			112			58			112		
14.1	1	13	157					13	157				
14.2	1	6	164					6	164				
14.3	2	14		156				14		156			
15	2	71		99				71		99			
16.1	1	3	167					3	167				
16.2	1	8	162					8	162				
17.1	1	45	125					45	125				
17.2	1	122	48					122	48				

Ред. број	Макс бод	после оцењивања централне комисије						после оцењивању по разматрању жалби					
		0	1	2	3	4	6	0	1	2	3	4	6
18.1	1	49	121					49	121				
18.2	1	19	151					19	151				
18.3	1	56	114					55	115				
18.4	2	19		151				19		151			
19.1	1	17	153					17	153				
19.2	1	59	111					58	112				
19.3	3	24	0		146			24			146		
20	1	15	155					15	155				
21.1	1	48	122					47	123				
21.2	1	32	138					32	138				
21.3	2	24		146				24		146			
22.1	2	17	83	70				17	83	70			
22.2	2	29	40	101				29	40	101			
22.3	3	66			104			66		0	104		
23	1	28	142					27	143				
24	2	36		134				36		134			
25.1	1	77	93					75	95				
25.2	3	81			89			78	3		89		
26	1	64	106					64	106				
27.1	1	58	112					58	112				
27.2	2	106		64				106		64			
28.1	1	45	125					45	125				
28.2	3	108			62			108			62		
29	1	31	139					31	139				
30	2	37		133				35		135			
31	3	51		1	118			51		1	118		
32	6						170						170
33.1	1	37	133					37	133				
33.2	2	64	18	88				63	18	89			
34.1	1	34	136					34	136				
34.2	4	95				75		92		2	1	75	

Највећи број ученика није одговорио или је одговорио нетачно на питања број 8 (95 ученика); 10.1 (96); 17.2 (122); 27.2 (106); 28.2 (108) и 34.2 (95). Сва питања, осим 34.2 су из категорије непознатих питања. За питање број 8 је промењен кључ тако да су признавани и парцијални одговори, а за питање 27.2 промењен је кључ за оцењивање.

Укупно гледано, према одлукама централне комисије, од 58 питања у тесту (сва подпитања су рачуната као појединачна питања) измене у кључу је претрпело њих 24 (41,38%). Од 13 непознатих питања, кључ је измењен за 5 питања и узмомо ли у обзир 32. питање са материјалном грешком (46,15%). Овим се намеће потреба за унапређивање квалитета питања на тесту.

Упоредни преглед броја ученика по успеху и оствареним бодовима на непознатим питањима дат је у табели 15. Резултати се односе на преглед централне комисије.

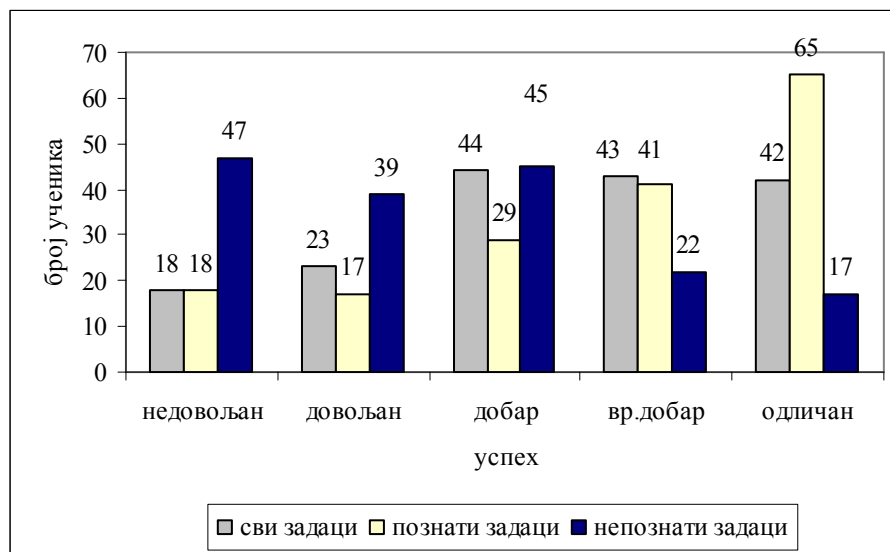
Табела 15. Преглед броја ученика по успеху и остварених бодова на непознатим питањима

питање бр.	крит. тежине	бодови	број ученика по укупном успеху на тесту					УК	%
			недовољан	довољан	добар	вр.добар	одличан		
8.	1	0	17	13	26	22	17	95	55,88
		1	1	9	17	19	17	63	37,06
		2		1	1	2	8	12	7,06
10.1	2	0	16	15	32	25	8	96	56,47
		2	2	8	12	18	34	74	43,53
10.2		0	5	5	14	11	1	36	21,18
		1	13	18	30	32	41	134	78,82
17.1	1	0	11	10	17	6	1	45	26,47
		1	7	13	27	37	41	125	73,53
17.2		0	16	19	35	33	19	122	71,76
		1	2	4	9	10	23	48	28,24
25.1	2	0	14	14	20	19	10	77	45,29
		1	4	9	24	24	32	93	54,71
25.2		0	16	17	25	20	3	81	47,65
		3	2	6	19	23	39	89	52,35
27.1	1	0	11	14	20	12	1	58	34,12
		1	7	9	24	31	41	112	65,88
27.2		0	18	17	36	24	11	106	62,35
		2		6	8	19	31	64	37,65
28.1	3	0	15	7	13	6	4	45	26,47
		1	3	16	31	37	38	125	73,53
28.2		0	16	22	30	25	15	108	63,53
		3	2	1	14	18	27	62	36,47
29.	1	0	7	4	11	7	2	31	18,24
		1	11	19	33	36	40	139	81,76
32.	3	6	18	23	44	43	42	170	100,00

Према приказу у табели, на непозната питања су одговарали ученици свих категорија успеха. Највећи број ученика није одговорио или је одговорио нетачно на питања број 8 (95 ученика); 10.1 (96); 17.2 (122); 27.2 (106) и 28.2 (108).

Упоредном анализом успеха на тесту у целини, на делу теста са познатим задацима и делу теста са непознатим задацима, уочавају се извесне разлике у тенденцијама успеха (графикон 26).

Графикон 26. Упоредне тенденције успеха на реализованом тесту, делу са познатим питањима и делу са непознатим питањима

Ако се упореде резултати оцењивања теста у целини и дела теста са познатим задацима, уочава се да је до битнијег померања дошло у категоријама добар и одличан (део добрих прелази у врлодобре а део врлодобрих у одличне). Средња оцена би у овој хипотетичкој ситуацији (сва питања су унапред позната) била 3,69 у односу на реално постигнутих 3,40. Имајући у виду постигнут одличан успех током школовања (средња оцена ТЕСТ предмета је 4,70, односно укупан успех 4,61) може се претпоставити да разлози слабог успеха ученика на матурском испиту, леже у недовољној оспособљености (припремљености) за полагање овог дела матурског испита, што је утврђено и истраживањем Центра.

Поређењем резултата оцењивања теста у целини и дела теста са непознатим задацима, увиђа се да је до битнијег померања дошло у скоро свим категоријама. Смањује се број одличних и врлодобрих, док у исто време расте број недовољних и довољних, а број добрих је остао готово непромењен. Средња оцена би у овој хипотетичкој ситуацији (сва питања су унапред непозната)¹² била 2,55 што је знатно ниже у односу на реално постигнутих 3,40 на матурском тесту односно екстремно лошије од успеха постигнутог током школовања (4,70).

На основу резултата анализа, може се закључити да су за подизање успешности ученика на тестирању, неопходна извесна побољшања у неколико домена: информисаност о значају матурског испита у средњем стручном образовању; оспособљеност и припремљеност ученика и наставника за реализацију матурског испита; усклађеност методологије оцењивања током школовања и на матурском испиту; квалитет задатака; организација испита. Стоји и препорука, да је свака новина којом се подиже квалитет стручног образовања добродошла, али да претходно мора бити проверена у пракси и захтева потпуну информисаност и сагласност свих укључених.

¹² Треба имати у виду да из анализе није искључено питање број 32, које је због материјалне грешке, одлуком централне комисије, свим ученицима признато као тачно.

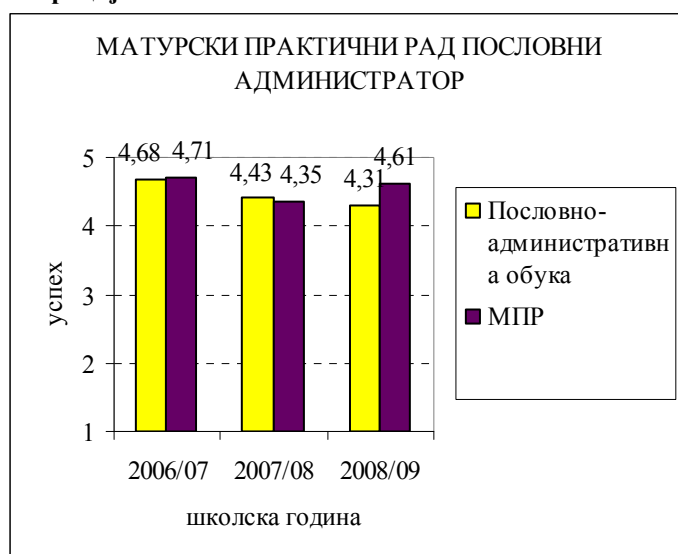
МАТУРСКИ ПРАКТИЧНИ РАД

На матурском практичном раду проверавају се главне стручне компетенције за занимање, прописане програмом огледа. Успех на овом делу испита поређен је са успехом током школовања постигнутим у практичној обуци у бироу.

Пословни администратор

Просечан успех ученика из предмета Обука у бироу (2006/07) односно Пословно - административна обука (2007/08 и 2008/09) и успех на матурском практичном раду, по генерацијама, приказани су на графикону 27.

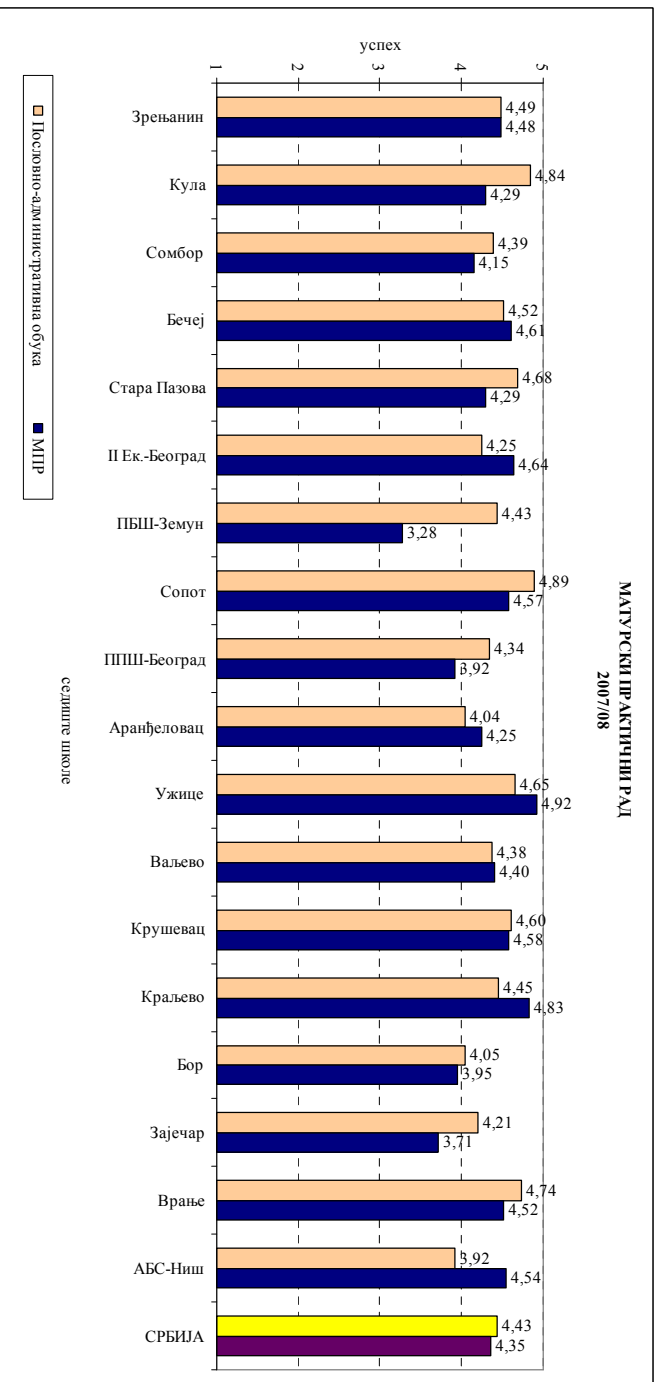
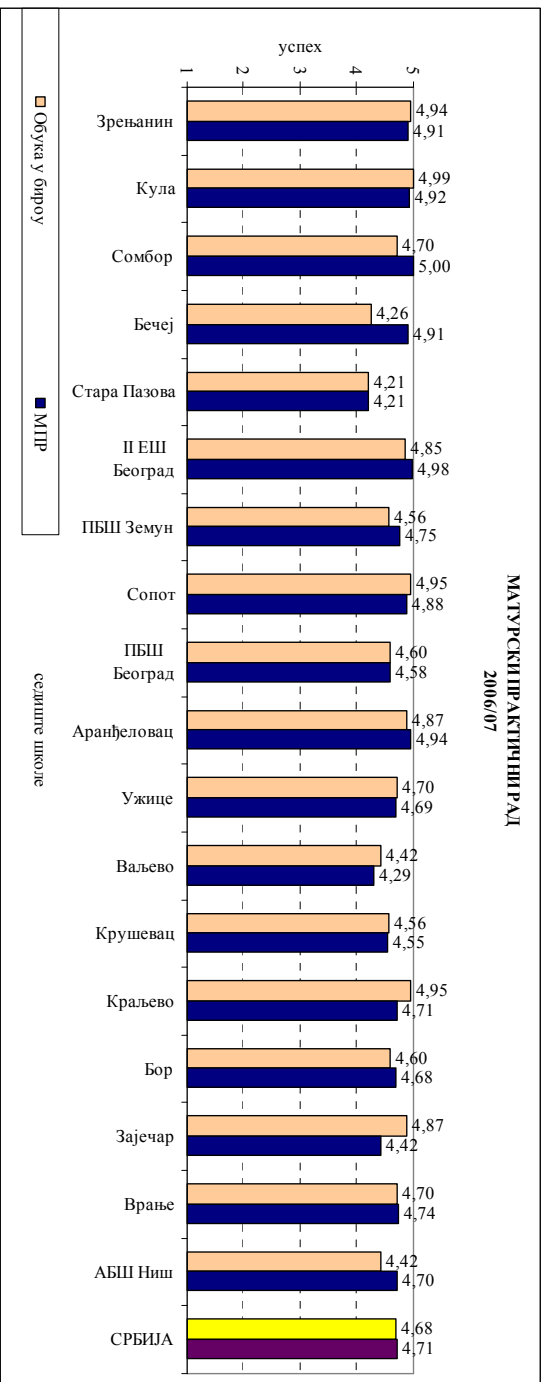
Графикон 27. Просечна оцена Пословно-административне обуке и матурског практичног рада по генерацијама

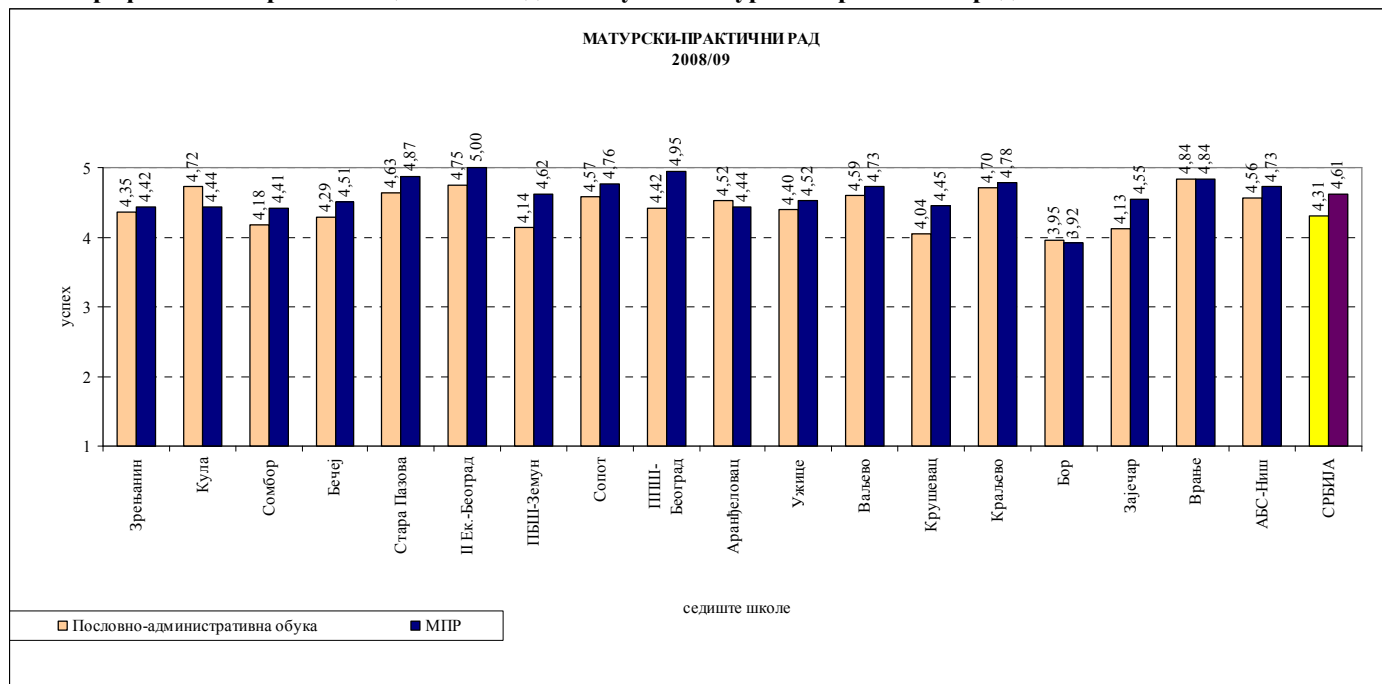
Успех током школовања, опада по генерацијама, док успех на овом делу матурског испита осцилује.

Преглед успеха током школовања и на овом делу матурског испита по школама, за сваку генерацију приказан је на графиконима 28 до 30.

Графикон 28. Просечна оцена Обуке у бироу и матурског практичног рада по школама ПА

Графикон 30. Просечна оцена Посл.админ.обуке и матурског практичног рада по школама ПА

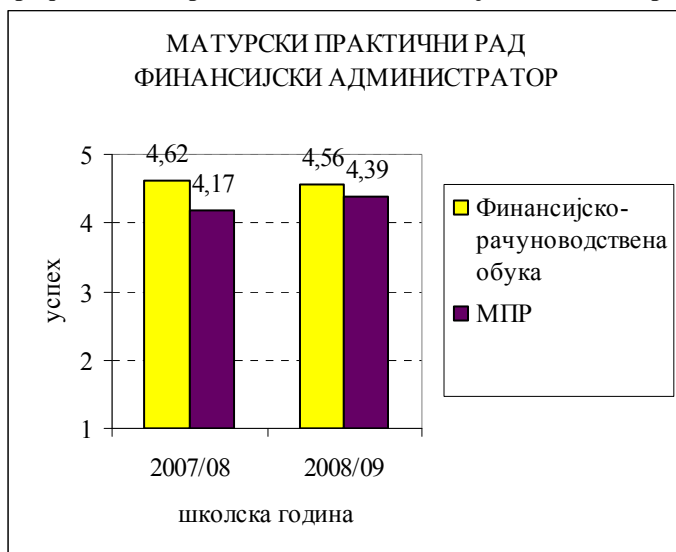
У првој и трећој генерацији матураната, успех током школовања је у великој мери уравнотежен са успехом на матурском практичном раду. У другој генерацији мања је уравнотеженост успеха током школовања и успеха на матурском практичном раду. У свакој од три генерације у 9 школа је успех на матурском практичном раду бољи од републичког просека.

За прву и другу генерацију ученика припремани су нови задаци за матурски практични рад, док је последња генерација на испиту користила задатке претходне генерације.

Финансијски администратор

Просечан успех ученика овог профила из предмета Финансијско – административна обука и успех на матурском практичном раду, по генерацијама, приказани су на графикону 31.

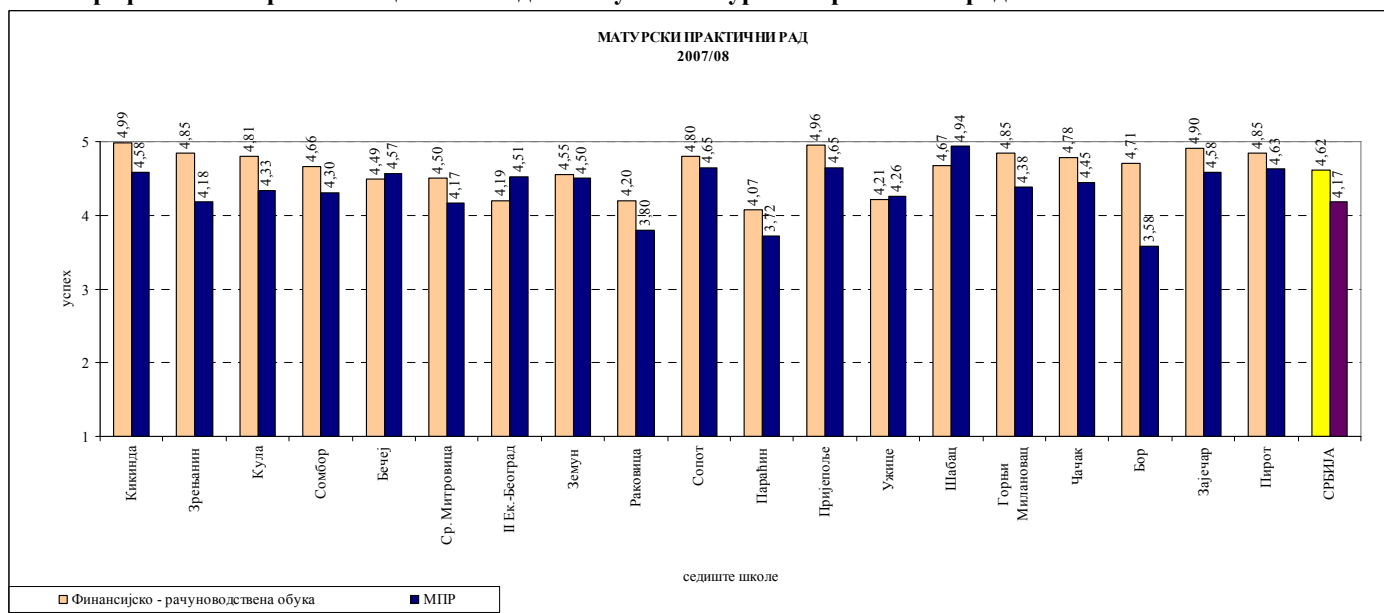
Графикон 31. Просечна оцена Финансијско-административне обуке и МПР по генерацијама

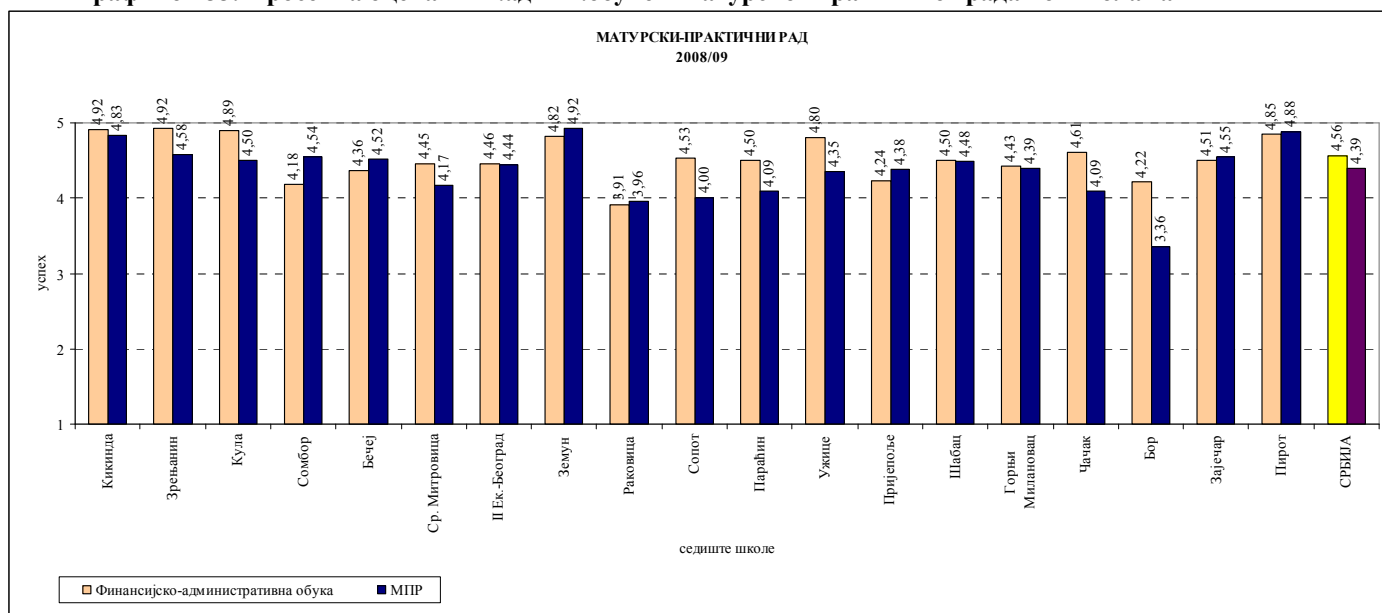
У обе генерације, успех током школовања је виши него на самом испиту. Успех током школовања је опао, док је успех на матурском практичном раду виши него у претходној генерацији.

Преглед успеха током школовања и на овом делу матурског испита по школама, за сваку генерацију приказан је на графиконима 32 и 33.

Графикон 32. Просечна оцена Фин.админ.обуке и матурског практичног рада по школама

Графикон 33. Просечна оцена Фин.админ.обуке и матурског практичног рада по школама

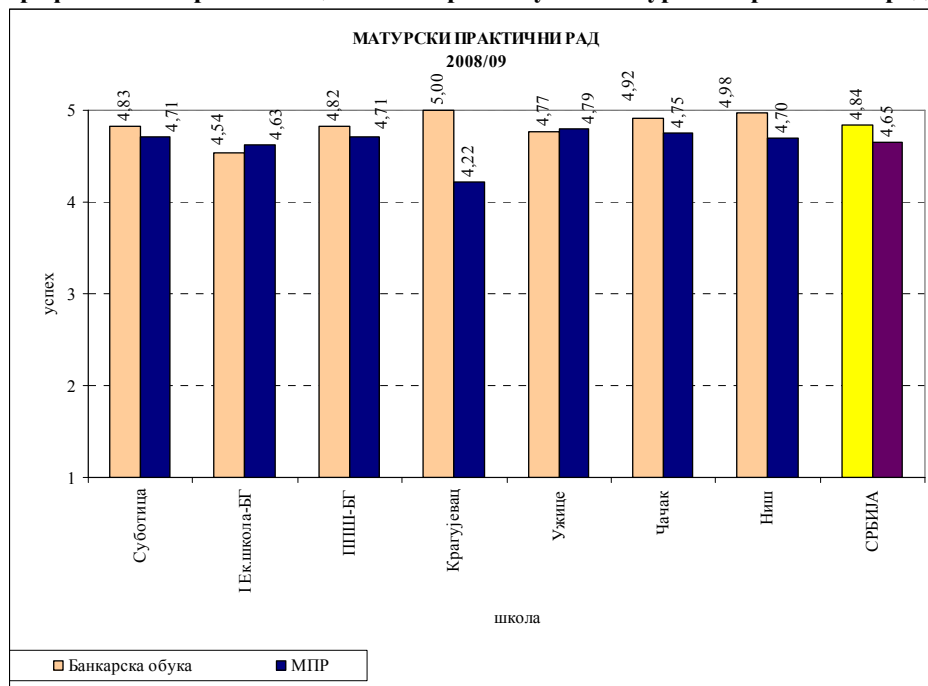
Уочава се да је мањи број школа у којима су оцене током школовања више него на матурском практичном раду, у односу на претходну генерацију. У првој генерацији у 15 школа је успех на матурском практичном раду већи од републичког просека, док је у другој генерацији то случај у 10 школа.

За прву генерацију ученика припремљени су задаци за матурски практични рад, док је друга генерација на испиту користила задатке претходне генерације.

Банкарски службеник

Прва генерација ученика овог профила полагала је ове школске године матурски испит. Просечан успех ученика овог профила постигнут током школовања из предмета Банкарска обука и успеха на матурском практичном раду, по школама и на нивоу Србије, приказан је на графикану 34.

Графикон 34. Просечна оцена Банкарске обуке и матурског практичног рада по школама

На нивоу Републике, успех током школовања је већи него на матурском практичном раду, али је остао у категорији одличан. У 5 школа је постигнути успех већи од републичког просека.

Овај пад успеха на матурском испиту у односу на школовање, могао би се објаснити чињеницом да компјутерска опрема и софтвер који се користи у виртуелним банкама, у оквиру Банкарске обуке, нису били у функцији дужи период и да су ови кабинети оспособљени неколико месеци пре испита.

У сваком случају, успех постигнут на овом испиту може се сматрати задовољавајућим.

***II) МИШЉЕЊЕ УЧЕНИКА И ПОСЛОДАВАЦА О
ПРИМЕНИ НОВОГ КОНЦЕПТА МАТУРСКОГ
ИСПИТА У ПОДРУЧЈУ РАДА ЕКОНОМИЈА,
ПРАВО И АДМИНИСТРАЦИЈА***

Садржај:

Увод	II-3
Циљеви истраживања	II-3
Методологија и начин спровођења истраживања	II-3
ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА МИШЉЕЊА УЧЕНИКА О РЕАЛИЗАЦИЈИ МАТУРСКОГ ИСПИТА ПО НОВОМ КОНЦЕПТУ	II-5
Опис узорка	II-5
Мишљење ученика о припремљености - оспособљености за полагање матурског испита	II-5
Информисаност о програму матурског испита и начину полагања матурског испита	II-5
Процена оспособљености за полагање теста и практичног дела матурског испита	II-6
Задовољство припремом за полагање матурског испита	II-8
Задовољство ученика реализацијом матурског испита	II-9
Однос према оцењивању на матурском испиту	II-10
Процена јасноће и разумљивости задатака на тесту	II-13
ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	II-13
ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА МИШЉЕЊА ПОСЛОДАВАЦА О РЕАЛИЗАЦИЈИ МАТУРСКОГ ИСПИТА	II-15
Опис узорка	II-15
Задовољство послодаваца организацијом и реализацијом матурског практичног рада	II-15
Однос послодаваца према оцењивању на матурском практичном раду	II-16
Процена инструмената за оцењивање радних задатака на матурском испиту	II-16
Релевантност радних задатака за процену стручне оспособљености	II-17
ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	II-18
ПРИЛОГ В	V-1

Увод

Наставним планом и програмом огледа предвиђена је провера новог концепта матурског испита. У циљу успостављања система осигурања квалитета и унапређивања процеса оцењивања у стручном образовању, развијени су програми матурског испита за огледне образовне профиле. У подручју рада Економија, право и администрација ти програми садрже јасно дефинисан циљ, структуру и услове за полагање матурског испита.

Матурским испитом за ученике који су се школовали по огледном програму у трајању од четири године, проверава се стеченост прописаних знања, вештина и главних стручних компетенција односно потврђује стеченост квалификације, и то кроз три независна испита:

- испит из Српског језика и књижевности, односно матерњег језика, за ученике који су се школовали на језику мањина;
- испит за проверу стручно–теоријских знања;
- матурски практични рад.

Примена **новог концепта** матурског испита почива на следећим **принципима**:

- уједначавање квалитета реализације матурског испита на републичком нивоу,
- увођење делимично екстерног оцењивања,
- унапређивање квалитета оцењивања.

Циљеви истраживања

Истраживање је имало за **циљ** утврђивање мишљења ученика и послодаваца о реализацији матурских испита по новом концепту за огледне образовне профиле у подручју рада Економија, право и администрација - Пословни администратор¹, Финансијски администратор², Банкарски службеник³.

У истраживању су постављени следећи **специфични циљеви**:

- утврђивање мишљења ученика о оспособљености за полагање матурског испита
- утврђивање задовољства ученика реализацијом матурског испита
- утврђивање односа ученика према оцењивању на матурском испиту

- утврђивање задовољства послодаваца организацијом и реализацијом матурског практичног рада
- утврђивање односа послодавца према оцењивању на матурском практичном раду

Методологија и начин спровођења истраживања

Испитивање мишљења ученика и послодаваца о реализацији матурског испита за огледне образовне профиле у подручју рада Економија, право и администрација је емпиријског карактера. Коришћена је дескриптивна метода у циљу добијања што целовитије, прецизније и објективније слике о реализацији матурског испита.

¹ "Службени гласник РС" Просветни гласник бр. 3/07 и бр. 1/08

² "Службени гласник РС" Просветни гласник бр. 1/08

³ "Службени гласник РС" Просветни гласник бр. 8/09

Истраживање је спроведено у јуну 2009. године, у огледним образовним профилима у којима се реализује матурски испит (Пословни администратор, Финансијски администратор, Банкарски службеник). Важно је нагласити да је у профилу Пословни администратор ово трећа генерација ученика која полаже матурски испит, а у профилу Финансијски администратор друга генерација. У профилу Банкарски службеник први пут је спроведена матура.

У процесу прикупљања података коришћене су следеће истраживачке технике: анкетирање и скалирање.

За потребе истраживања развијена су два инструмента:

- упитник за ученике и
- упитник за послодавце.

Имајући у виду специфичне циљеве истраживања и њихово мерење, упитник за ученике се може поделити на три групе питања⁴. Прва група питања се односи на припремљеност ученика за полагање матурског испита; другом групом су прикупљани подаци о задовољству организацијом матурског испита, а трећа се односила на све варијабле и индикаторе којима је дефинисан однос према оцењивању.

Упитник за послодавце је израђен за потребе испитивања примене новог концепта у делу практичног матурског рада по новом концепту и има следећу структуру: прва група питања се односи на организацију и реализацију матурског практичног рада; друга на процес оцењивања⁵.

Упитници су у електронској форми прослеђени из Центра школским координаторима за сваки образовни профил. Задатак координатора је био да спроведу анонимну анкету са ученицима и послодавцима одмах по завршетку матурског испита. Планирано је да се испита читава популација ученика који су у јуну 2009. године полагали матурски испит, као и сви послодавци који су у исто време узели учешће (као екстерни чланови комисија) у оцењивању матурског практичног рада. Прикупљено је 834 ученичких упитника, односно 29 упитника послодаваца што чини узорак ученика, односно узорак послодаваца.

Предмет истраживања је истоветан како за узорак ученика тако и за узорак послодаваца, и односи се на реализацију матурског испита по новом концепту.

Обрада података подразумевала је примену следећих мера дескриптивне статистике: фреквенције, релативне фреквенције, аритметичка средина, стандардна девијација. За мерење статистичке значајност разлика коришћена је анализа варијанси, а за повезаност одређених варијабли Спирманов коефицијент корелације.

Анализа и интерпретација резултата истраживања према утврђеним специфичним циљевима изнета је посебно за категорију ученика и посебно за категорију послодаваца.

⁴ За свако питање у оквиру групе креирана је и понуђена петостепена скала (1 – нимало, 2 – мало, 3 – делимично, 4 – углавном, 5 - у потпуности)

⁵ За обе групе питања коришћена је комбинација петостепене скале (1 – нимало, 2 – мало, 3 – делимично, 4 – углавном, 5 - у потпуности), и дихотомних питања са категоријама одговора ДА и НЕ

ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА МИШЉЕЊА УЧЕНИКА О РЕАЛИЗАЦИЈИ МАТУРСКОГ ИСПИТА ПО НОВОМ КОНЦЕПТУ

ОПИС УЗОРКА

Од укупне популације ученика (1535) који су приступили полагању матурским испитима школске 2008/09 у подручју рада Економија, право и администрација истраживањем је обухваћено 834 ученика.

Када је реч о заступљености ученика по образовним профилима може се говорити о значајном одзиву испитаника у профилима Пословни администратор и Финансијски администратор (Табела бр. 1). Ученици профила *Банкарски службеник* у најмањем броју учествују у узорку односно са око 35% дела своје популације. Преглед градова, школа и одељења по образовним профилима који су заступљени у узорку, дат је у табели бр. 1 у Прилогу В.

Табела бр. 1

Профил	популација	број	%
Пословни администратор	779	442	56,7%
Финансијски администратор	586	332	56,7%
Банкарски службеник	170	60	35,3%
Укупно	1535	834	54,3%

МИШЉЕЊЕ УЧЕНИКА О ПРИПРЕМЉЕНОСТИ - ОСПОСОБЉЕНОСТИ ЗА ПОЛАГАЊЕ МАТУРСКОГ ИСПИТА

У истраживању је припремљеност-оспособљеност ученика за полагање матурског испита посматрана кроз:

- информисаност о програму матурског испита и начину полагања матурског испита;
- процену способљености за полагање теста;
- процену способљености за полагање практичног дела;
- задовољство припремом за полагање матурског испита.

Информисаност о програму матурског испита и начину полагања матурског испита

Табела бр. 2

Информисаност о садржају и начину полагања матурског испита	Процент одговора					M	SD
	нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)		
У којој мери сте били упознати са садржајем (деловима) матурског испита N=832	1,9	3,4	11,5	34,3	48,9	4,25	0,923
У којој мери сте били упознати са начином полагања матурског испита N=831	1,2	4,5	10,2	32,1	52,0	4,29	0,908

M – средња оцена, SD – стандардна девијација

Резултати истраживања на нивоу целокупног узорка (подручја рада Економија, право и администрација) показују да је највећи број ученика у потпуности информисан како о садржају матурског испита (48,9%) тако и о начину полагања матурског испита (52,0%) (Табела бр. 2).

Када је реч о дистрибуцијама одговора ученика по образовним профилима, уочљиве су извесне разлике. Наиме, ученици профила финансијски администратор су проценили своју информисаност и о програму матурског испита и начину полагања матурског испита бољом од својих колега из профила пословни администратор и банкарски службеник. Такође, може се закључити да матуранти банкарског службеника, сматрају да су лошије информисани него што то за себе тврде ученици остала два профила (Табела бр. 3).

Табела бр. 3

Информисаност о садржају и начину полагања матурског испита	профили	Процент одговора					M	SD	статистичка значајност разлика
		нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)			
У којој мери сте били упознати са садржајем (деловима) матурског испита N=832	ПА N=441	2,72	3,85	11,11	36,28	46,03	4,19	0,968	између профила ПА-ФА**, ПА-БС**, ФА-БС**
	ФА N=331	0,30	1,81	9,67	28,70	59,52	4,45	0,767	
	БС N=60	5,00	8,33	25,00	50,00	11,67	3,55	0,982	
У којој мери сте били упознати са начином полагања матурског испита N=831	ПА N=440	1,36	5,23	13,41	31,36	48,64	4,21	0,955	између профила ПА-ФА**, ПА-БС*, ФА-БС**
	ФА N=331	0,30	2,72	6,34	30,51	60,12	4,47	0,760	
	БС N=60	5,00	8,33	8,33	46,67	31,67	3,92	1,094	

статистичка значајност разлика на нивоу $p < 0,05$ означена је са *, $p < 0,01$ са **

M – средња оцена, SD – стандардна девијација, ПА – пословни администратор, ФА – финансијски администратор, БС – банкарски службеник

Процена оспособљености за полагање теста и практичног дела матурског испита

У истраживању су испитаници, између осталог, процењивали у којој мери су током школовања стекли потребна знања и вештине за реализацију теста за проверу стручно теоријских знања и вештина, и за извођење радних задатака којима се проверавају стечене радне компетенције на практичном матурском раду.

Табела бр. 4

Оспособљеност за полагање матурског испита	Процент одговора					M	SD
	нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)		
У којој мери сте током школовања стекли потребна теоријска и стручна знања за тест на матурском испиту N=831	2,53	6,98	19,01	43,92	27,56	3,87	0,978
У којој мери сте током школовања стекли вештине потребне за извођење радних задатака на матурском N=813	1,48	2,83	14,76	44,53	36,41	4,12	0,863

M – средња оцена, SD – стандардна девијација

На основу података приказаних у табели бр. 4, који представљају глобалну слику сва три образовна профила о процени испитаника о оспособљености за полагање матурског испита, највећи број ученика сматра да је углавном оспособљен, и када је реч о реализацији теста (43,92%) и када је реч о извођењу практичног матурског рада (44,53%). Важно је истаћи да је занемарљив проценат оних који су својој спремности за полагање теста и практичног дела матуре доделили негативну оцену (Табела бр. 4).

Табела бр. 5

Оспособљеност за полагање матурског испита	профили	Процент одговора					M	SD	статистичка значајност разлика
		нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)			
У којој мери сте током школовања стекли потребна теоријска и стручна знања за тест на матурском испиту N=831	ПА N=441	3,40	8,84	20,63	42,18	24,94	3,76	1,031	између профила ПА-ФА**; ПА-БС**; ФА-БС**
	ФА N=330	0,91	3,03	13,33	47,27	35,45	4,13	0,822	
	БС N=60	5,00	15,00	38,33	38,33	3,33	3,20	0,917	
У којој мери сте током школовања стекли вештине потребне за извођење радних задатака на матурском N=813	ПА N=438	1,83	3,88	17,81	44,98	31,51	4,00	0,903	између профила ПА-ФА**; ПА-БС**
	ФА N=318	0,94	1,57	11,95	45,60	39,94	4,22	0,788	
	БС N=57	1,75	1,75	7,02	35,09	54,39	4,39	0,840	

статистичка значајност разлика на нивоу $p < 0,05$ означена је са *, $p < 0,01$ са **

M – средња оцена, SD – стандардна девијација, ПА – пословни администратор, ФА – финансијски администратор, БС – банкарски службеник

Ако се посматра сваки профил појединачно у погледу односа према стеченим знањима и вештинама потребним за полагање матурског испита, уочљив је тренд бољих

оцена оспособљености за практични него за теоријски део матурског испита (Табела бр. 5). То је убедљиво истакнуто код ученика профила банкарски службеник, с обзиром на то да знатно вишу оцену додељују својим стеченим компетенцијама за полагање практичног дела него знањима потребним за реализацију теста.

Када се упореде резултати процена ученика различитих профила, могу се утврдити извесне разлике. Код финансијског администратора уочљива је нешто боља процена сопствене оспособљености за реализацију теста, него код друга два профила. Матуранти банкарског службеника су несигурнији од својих колега (из огледног образовног профила финансијски администратор и пословни администратор), у погледу знања и вештина које се тестом проверавају на матурском испиту. Када је реч о обучености за извођење радних задатака у оквиру практичног матурског рада, испитаници банкарског службеника и финансијског администратора оцењују своје практичне компетенције боље него што то за себе чине пословни администратори (Табела бр. 5).

Задовољство припремом за полагање матурског испита

Табела бр. 6

Задовољство припремом за полагање матурског испита	Процент одговора					M	SD
	нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)		
У којој мери сте задовољни припремом за полагање N=829	8,81	5,91	19,54	32,21	33,53	3,76	1,226

M – средња оцена, SD – стандардна девијација

У табели бр. 6 приказана је дистрибуција одговора ученика о задовољству припремом за полагање испита. Готово једнак проценат ученика је проценио да је у потпуности (33,53%), односно углавном (32,21%) задовољан припремом за полагање испита, док само 8,8% ученика нимало није задовољно истом.

Табела бр. 7

Задовољство припремом за полагање матурског испита	профили	Процент одговора					M	SD	статистичка значајност разлика
		нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)			
У којој мери сте задовољни припремом за полагање N=829	ПА N=438	6,85	7,99	27,17	28,08	29,91	3,66	1,181	између профила ПА-ФА**; ПА-БС**; ФА-БС**
	ФА N=332	5,12	1,51	10,84	38,86	43,67	4,14	1,024	
	БС N=59	44,07	15,25	11,86	25,42	3,39	2,29	1,353	

статистичка значајност разлика на нивоу $p < 0,05$ означена је са *, $p < 0,01$ са **

M – средња оцена, SD – стандардна девијација, ПА – пословни администратор, ФА – финансијски администратор, БС – банкарски службеник

Увидом у податке који говоре о неуједначеностима у процени задовољства припремом за полагање матурског испита по образовним профилима може се приметити да ученици профила финансијски администратор исказују веће задовољство припремом за матурски испит од осталих (Табела бр. 7). Са друге стране, процена ученика профила

Банкарски службеник може се окарактерисати као претежно негативна, односно ови испитаници су у значајно мањој мери задовољни припремом за матурски испит од представника друга два профила.

ЗАДОВОЉСТВО УЧЕНИКА РЕАЛИЗАЦИЈОМ МАТУРСКОГ ИСПИТА

Однос ученика према реализацији матурског испита процењиван је на основу мерења ученичког задовољства:

- условима полагања;
- предвиђеним временом за израду теста;
- предвиђеним временом за израду радних задатака.

Табела бр.8

Задовољство ученика реализацијом матурског испита	Процент одговора					M	SD
	нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)		
... условима за полагање N=830	2,53	5,18	10,96	32,29	49,04	4,20	0,998
... предвиђеним временом за израду теста N=823	1,82	3,28	9,23	23,57	62,09	4,41	0,918
... предвиђеним временом за израду радних задатака N=830	4,34	5,30	8,55	21,81	60,00	4,28	1,101

M – средња оцена, SD – стандардна девијација

Из заједничких процена ученика сва три профила, које се односе на реализацију матурског испита, може се говорити о претежно позитивном односу ученика према различитим аспектима реализације (Табела бр. 8). Највише испитаника у потпуности је задовољно условима за полагање (49,04%). Испитаници су готово уједначени у ставу који говори о високом нивоу задовољства планираним временом за реализацију теста (62,09%) и извршење радних задатака (60%).

Табела бр. 9

Задовољство ученика реализацијом матурског испита	профил	Процент одговора					M	SD	статистичка значајност разлика
		нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)			
... условима за полагање N=830	ПА N=439	2,96	3,87	13,44	30,52	49,20	4,19	1,007	између профила ПА-ФА** ПА-БС** ФА-БС**
	ФА N=332	1,20	2,11	6,63	34,64	55,42	4,41	0,805	
	БС N=59	6,78	32,20	16,95	32,20	11,86	3,10	1,185	
... предвиђеним временом за израду теста N=823	ПА N=437	1,37	2,97	8,24	19,91	67,51	4,49	0,872	ПА-ФА*
	ФА N=328	2,44	3,66	9,45	28,35	56,10	4,32	0,960	
	БС N=58	1,72	3,45	15,52	24,14	55,17	4,28	0,970	
... предвиђеним временом за израду радних задатака N=830	ПА N=439	2,96	5,24	8,66	19,82	63,33	4,35	1,036	ПА-ФА*
	ФА N=331	6,65	6,34	7,85	23,26	55,89	4,15	1,212	
	БС N=60	1,67	0	11,67	28,33	58,33	4,42	0,829	

статистичка значајност разлика на нивоу $p < 0,05$ означена је са *, $p < 0,01$ са **

M – средња оцена, SD – стандардна девијација, ПА – пословни администратор, ФА – финансијски администратор, БС – банкарски службеник

Када се процене матураната из различитих профила, а у вези са испитиваним аспектима реализације матурског испита, посматрају у међусобним односима, издвајају се разлике у интензитету задовољства (Табела бр. 9). Ученици банкарског службеника су најмање задовољни условима полагања, док се ученици профила финансијски администратор изузетно позитивно изјашњавају о овом аспекту. Време као фактор реализације матурског испита, је за све ученике одговарајуће, те се може говорити о благим разликама у интензитету задовољства између ученика профила пословни администратор и финансијски администратор.

ОДНОС ПРЕМА ОЦЕЊИВАЊУ НА МАТУРСКОМ ИСПИТУ

Проучавање односа ученика према оцењивању на матурском испиту, за потребе овог истраживања, подразумева следеће индикаторе:

- информисаност о критеријумима оцењивања на тесту;
- информисаност о критеријумима оцењивања на матурском практичном раду;
- задовољство начином оцењивања на тесту;
- задовољство начином оцењивања на практичном делу;
- процена доприноса екстерних чланова комисије објективности у оцењивању на практичном делу.

Табела бр. 10

Однос према оцењивању на матурском испиту	Процент одговора					M	SD
	нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)		
критеријуми оцењивања на тесту N=831	5,17	6,74	15,40	31,17	41,52	3,97	1,142
критеријуми оцењивања на практичном делу N=827	3,51	4,84	11,97	30,83	48,85	4,17	1,044
начин оцењивања на тесту N=827	5,32	5,44	16,57	33,13	39,54	3,96	1,121
начин оцењивања на практичном делу N=818	2,32	4,40	12,96	30,44	49,88	4,21	0,985
учешће послодаваца N=798	4,14	7,52	20,05	35,59	32,71	3,85	1,086

M – средња оцена, SD – стандардна девијација

На основу података из табеле број 10, који се односе на показатеље односа према оцењивању на нивоу целокупног узорка, запажа се да је највише ученика у потпуности упознато са критеријумима оцењивања на тесту (41,52%) и на практичном делу матурског испита (48,85%). Слични су резултати у вези са задовољством испитаника начином оцењивања на оба дела матурског испита, мада су процене нешто строжије када је реч о тесту. Када се посматра допринос учешћа послодаваца објективности оцењивања на матурском практичном раду, процене ученика су углавном позитивне (35,59%).

Табела бр.11

Однос према оцењивању на матурском испиту	профил	Процент одговора					M	SD	статистичка значајност разлика
		нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)			
критеријуми оцењивања на тесту N=831	ПА N=440	6,82	9,55	20,00	27,05	36,59	3,77	1,230	између профила ПА-ФА** ПА-БС* ФА-БС**
	ФА N=331	1,81	1,51	8,46	35,95	52,27	4,35	0,841	
	БС N=60	11,67	15,00	20,00	35,00	18,33	3,33	1,271	
критеријуми оцењивања на практичном делу N=827	ПА N=438	4,11	6,39	16,67	29,22	43,61	4,02	1,109	између профила ПА-ФА** ФА-БС**
	ФА N=331	2,11	0,60	6,95	32,33	58,01	4,44	0,823	
	БС N=58	6,90	17,24	5,17	34,48	36,21	3,76	1,302	
начин оцењивања на тесту N=827	ПА N=441	6,38	6,61	18,45	30,30	38,27	3,87	1,180	између профила ПА-ФА** ПА-БС** ФА-БС**
	ФА N=330	3,03	1,52	10,61	36,67	48,18	4,25	0,927	
	БС N=58	10,34	18,97	36,21	34,48	0	2,95	0,981	
начин оцењивања на практичном делу N=818	ПА N=439	2,28	5,47	15,49	30,98	45,79	4,13	1,011	између профила ПА-ФА** ФА-БС**
	ФА N=330	2,12	2,12	9,09	29,70	56,97	4,37	0,894	
	БС N=49	4,08	10,20	16,33	30,61	38,78	3,90	1,159	
учешће послодавца N=798	ПА N=428	2,80	8,18	22,43	36,45	30,14	3,83	1,039	
	ФА N=316	4,75	6,96	17,41	35,44	35,44	3,90	1,108	
	БС N=54	11,11	5,56	16,67	29,63	37,04	3,76	1,317	

стистичка значајност разлика на нивоу $p < 0,05$ означена је са *, $p < 0,01$ са **

M – средња оцена, SD – стандардна девијација, ПА – пословни администратор, ФА – финансијски администратор, БС – банкарски службеник

У оквиру дистрибуције ученичких одговора по образовним профилима, а у вези са односом према оцењивању на матурском испиту, утврђене су разлике најизраженије у показатељима који се односе на тест. Наиме, ученици профила финансијски администратор су најбоље информисани о критеријумима оцењивања на тесту, а такође исказују највеће задовољство начином оцењивања на истом. Матуранти образовног профила банкарски службеник су најмање упознати са критеријумима и «најкритичнији» у погледу задовољства начином оцењивања на тесту (Табела бр. 11).

На овом месту истичу се и налази који се односе на повезаност два индикатора оцењивања, и то: упознатост са критеријумима оцењивања и задовољство начином оцењивања. Налаз је логичан, али вредан помена, јер говори о порасту задовољства начином оцењивања са бољом информисаношћу о критеријумима оцењивања, тј. ученици који сматрају да су мање упознати са критеријумима оцењивања исказују и веће незадовољство начином оцењивања (Табела бр. 2 у Прилогу В).

ПРОЦЕНА ЈАСНОЋЕ И РАЗУМЉИВОСТИ ЗАДАТАКА НА ТЕСТУ

Подаци у оквиру праћења реализације матурских испита из претходних година, а у вези са проценама ученика у односу на различите карактеристике инструмената за проверу теоријских знања, указују на проблем недовољне јасноће и разумљивости задатака на тесту. У складу са тим, ово истраживање је обухватило и испитивање те појаве.

Табела бр. 12

Процена јасноће и разумљивости задатака на тесту	Процент одговора					М	SD
	нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)		
У којој мери су питања на тесту била јасно и разумљиво формулисана N=828	2,78	3,62	12,80	36,71	44,08	4,16	0,970

М – средња оцена, SD – стандардна девијација

У целини гледано, за највећи број ученика сва три профила, задаци на тесту су у потпуности разумљиви (Табела бр. 12). Ипак скрећемо пажњу на утврђене разлике међу образовним профилима. Ученици профила банкарски службеник изражавају сумњу у тест у смислу јасноће и разумљивости задатака (делимично 36,67%), док према ученицима профила финансијски администратор, по том критеријуму, тест веома задовољава (Табела бр. 13).

Табела бр. 13

Процена јасноће и разумљивости задатака на тесту	профил	Процент одговора					М	SD	статистичка значајност разлика
		нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)			
У којој мери су питања на тесту била јасно и разумљиво формулисана N=828	ПА N=441	4,31	4,08	14,51	36,28	40,82	4,05	1,051	између профила ПА-ФА** ПА-БС** ФА-БС**
	ФА N=327	0,61	1,53	6,12	37,00	54,74	4,44	0,732	
	БС N=60	3,33	11,67	36,67	38,33	10,00	3,40	0,942	

статистичка значајност разлика на нивоу $p < 0,05$ означена је са *, $p < 0,01$ са **

М – средња оцена, SD – стандардна девијација, ПА – пословни администратор, ФА – финансијски администратор, БС – банкарски службеник

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Истраживање, спроведено у јуну 2009. године, имало је за циљ утврђивање мишљења ученика о реализацији матурских испита по новом концепту за огледне образовне профиле у подручју рада Економија, право и администрација - Пословни администратор, Финансијски администратор, Банкарски службеник.

Мишљење ученика је утврђено на основу процене ученика о сопственој припремљености-оспособљености за полагање матурског испита, задовољства ученика

реализацијом матурског испита, као и на основу односа ученика према оцењивању на матурском испиту.

Ученици су у највећој мери мишљења да су припремљени - оспособљени за полагање матурског испита по новом концепту. Такође, њихов однос према реализацији матурског испита, као и према оцењивању на матурском испиту је претежно позитиван.

Посматрајући образовне профиле појединачно, разлике које се јављају у одговорима ученика различитих профила доводе до следећих закључака. Ученици профила финансијски администратор су прилично константни у својим позитивним проценама новог концепта матурског испита. У том смислу, ученици профила финансијски администратор су боље припремљени за полагање матурског испита, задовољнији су реализацијом матурског испита и имају позитивнији однос према оцењивању на матурском испиту од ученика профила пословни администратор и банкарски службеник. Са друге стране, ученици профила банкарски службеник су најкритичнији у поређењу са својим колегама односно умереније процењују нови концепт матурског испита.

Међутим, примећује се одступање од таквог тренда само у процени оспособљености за полагање матурског практичног рада. Наиме, уочава се да су ученици профила банкарски службеник и финансијски администратор боље себе проценили од ученика профила пословни администратор.

Како је ученицима дата могућност да изнесу своје коментаре у упитнику, ту прилику су искористили углавном они ученици који су имали потребу да искажу своја негативна искуства. Највише запажања изнели су ученици профила банкарски службеник (трећина од узорка), док је од укупног броја испитаних ученика финансијски администратор (332), тек 11 додатно прокоментарисало матурски испит.

Доминирају коментари који се односе на тежину, обим и организацију матуре. Неколицина запажања односи се и на преиспитивање сврхе (неопходности) оваквог начина завршне провере знања и компетенција, тј. на улогу испита при запошљавању и даљем школовању. Матуранти профила банкарски службеник нарочито су исказали критичност према организацији испита, и она се претежно односи на фазу припреме (квалитет збирке, доступност збирке, недостатак времена, организација припремне наставе, итд). Важно је напоменути и коментаре који се односе на теоријски део матурског испита, и потичу од ученика профила банкарски службеник. Наиме, по њиховом мишљењу, на тесту су заступљени задаци који нису уопште или су недовољно обрађени током школовања, као и задаци чија су формулација и јасноћа проблематичне. Последњи коментар је у складу са проценом јасноће и разумљивости задатака на тесту од стране ученика профила банкарски службеник у односу на друга два профила. Аутентични искази, коментари ученика сва три профила дати су у прилогу (Табела бр. 3, Табела бр. 4, Табела бр. 5).

Добијени резултати у овом истраживању говоре у прилог примени новог концепта матурског испита, али указују и на потребу унапређивања припреме и организације матуре, као значајних фактора успешности реализације испита.

ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА МИШЉЕЊА ПОСЛОДАВАЦА О РЕАЛИЗАЦИЈИ МАТУРСКОГ ИСПИТА

ОПИС УЗОРКА

Целокупан узорак у овом истраживању чини 29 послодаваца, који су учествовали у оцењивању матурског практичног рада као чланови испитне комисије⁶ (Табела бр. 14). Најмањи број послодаваца заступљен у узорку припада профилу банкарски службеник (6,9%), а највећи пословном администратору (62,1%).

Табела бр. 14

Профили	број	%
пословни администратор	18	62,1%
финансијски администратор	9	31,0%
банкарски службеник	2	6,9%
Укупно	29	100%

ЗАДОВОЉСТВО ПОСЛОДАВАЦА ОРГАНИЗАЦИЈОМ И РЕАЛИЗАЦИЈОМ МАТУРСКОГ ПРАКТИЧНОГ РАДА

Организација и реализација матурског практичног рада у овом истраживању обухвата следеће индикаторе: задовољство припремом за оцењивање ученика, условима полагања, радом комисије, начином оцењивања, предвиђеним временом за реализацију испита. Имајући у виду целокупну табелу бр. 15, може се приметити да су послодавци у великој мери задовољни готово свим обележјима организације практичног дела матурског испита. Позитивно искуство послодаваца са реализације испита посебно се одражава у проценама услова за полагање, односно чак 96,43% испитаника је у потпуности задовољно истим. Важно је истаћи да се практични део испита одвија у бироима за учење у којима је могуће симулирати реалне радне ситуације. Код одређеног броја испитаника (34,49%) може се приметити благо умањено задовољство када је реч о припреми за оцењивање ученика на практичном матурском раду (табела бр.15).

⁶ Број екстерних чланова испитних комисија мора бити најмање једнак броју образовних профила у школи тако да стваран број укључених екстерних евалуатора зависи од могућности школе и начина на који организује испит. Из тог разлога проценат заступљености екстерних оцењивача у односу на популацију није приказан у табели.

Табела бр. 15

Задовољство организацијом испита	Процент одговора					M	SD
	нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)		
У којој мери сте задовољни вашом припремом за оцењивање стручности ученика N=28			6,90	27,59	65,52	4,59	0,628
У којој мери сте задовољни условима полагања N=28				3,57	96,43	4,96	0,189
У којој мери сте задовољни радом комисије N=28				10,71	89,29	4,89	0,315
У којој мери сте задовољни начином оцењивања N=28				14,29	85,71	4,86	0,356
У којој мери сте задовољни предвиђеним временом за реализацију испита N=28				14,29	85,71	4,86	0,356

M – средња оцена, SD – стандардна девијација

Као илустрација претходно утврђеном задовољству испитаника организацијом и реализацијом матурског практичног дела, на овом месту су изнесени и подаци који говоре о израженој мотивацији представника света рада да поновно узму учешће, као оцењивачи на практичном матурском раду. Наиме, скоро сви испитаници (93,1%) су вољни да и следеће године учествују у реализацији матурског испита (Табела бр. 16).

Табела бр. 16

Поновно учествовање на матурском испиту	број	%
да	27	93,1%
не	2	6,9%
Укупно	29	100%

ОДНОС ПОСЛОДАВАЦА ПРЕМА ОЦЕЊИВАЊУ НА МАТУРСКОМ ПРАКТИЧНОМ РАДУ

Овај истраживачки задатак испитиван је на основу процена инструмената за оцењивање и процене релевантности радних задатака за проверу стручне оспособљености.

Процена инструмената за оцењивање радних задатака на матурском испиту

Представници послодаваца који су учествовали на матурском испиту, изнели су своје мишљење о појединим карактеристикама који се односе на инструменте коришћене у оцењивању на практичном матурском раду, а доприносе објективности оцењивања (Табела бр. 17). У том смислу, највећи број испитаника сматра да су листе за оцењивање у потпуности прегледне, свеобухватне у погледу потребних мера и елемената. Слична ситуација је и када је реч о веома значајној компоненти инструмента – ваљаности. Тек незнатан број учесника у истраживању (6,9%) је мишљења да овако дефинисан

инструмент делимично омогућава реалну процену ученичких постигнућа на матурском испиту. Извесне недоумице се јављају у проценама које се односе на јасноћу и прецизност формулација елемената и мера, односно четвртина испитаника делимично је задовољна дефинисаним елементима и мерама радних задатака у листама за оцењивање (Табела бр. 17). Овакви подаци указују на потребу интензивнијег укључивања, односно консултовања послодавца у процес креирања листа за оцењивање.

Табела бр. 17

Однос послодавца према оцењивању на матурском практичном раду	Процент одговора					M	SD
	нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)		
У којој мери су листе за оцењивање прегледне N=29				6,90	93,10	4,96	0,258
У којој мери су листе за оцењивање свеобухватне N=29			3,45	24,14	72,41	4,69	0,541
У којој мери листе за оцењивање имају јасно и прецизно формулисане елементе и мере за оцењивање N=29			24,14	20,69	55,17	4,31	0,850
У којој мери листе за оцењивање омогућавају реалну процену знања и вештина ученика N=29			6,90	27,59	65,52	4,59	0,628

M – средња оцена, SD – стандардна девијација

Релевантност радних задатака за процену стручне оспособљености

Радни задаци креирани за потребе провере стечености стручних компетенција за одређени образовни профил одговарају пословима и ситуацијама у реалном радном окружењу. Процена послодавца, када је реч о сва три образовна профила, јесте да управо такви радни задаци у потпуности (82,76%) омогућавају реалну проверу оспособљености за обављање одређеног посла (Табела бр. 18). Може се закључити да је успешност у извођењу радног задатка, као „репрезентативног узорка знања и вештина“, послодавцима релевантан показатељ да су ученици оспособљени за обављање посла на радном месту. Последице, и приступ у конципирању матуре и начин оцењивања на истој, у огледним образовним профилима, заиста има сврху да проверава баш она знања и вештине која су срж једног занимања.

Табела бр. 18

Однос послодаваца према оцењивању на матурском практичном раду	Процент одговора					M	SD
	нимало (1)	мало (2)	делимично (3)	углавном (4)	у потпуности (5)		
У којој мери сматрате да задаци оваквог типа проверавају стручну оспособљеност ученика N=29				17,24	82,76	4,83	0,384

M – средња оцена, SD – стандардна девијација

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Истраживање, спроведено у јуну 2009. године, имало је за циљ утврђивање мишљења послодаваца о реализацији матурског практичног рада по новом концепту за огледне образовне профиле у подручју рада Економија, право и администрација - Пословни администратор, Финансијски администратор, Банкарски службеник.

Мишљење послодаваца је утврђено на основу задовољства послодаваца организацијом и реализацијом матурског практичног рада и односа послодаваца према оцењивању на матурском практичном раду.

Послодавци су у највећој мери веома задовољни организацијом и реализацијом матурског практичног рада, што доказује и чињеница да би скоро сви учествовали и наредне године у реализацији матурског испита. Такође, њихов однос према оцењивању на матурском практичном раду је крајње позитиван. С обзиром на то да су послодавци у својим коментарима указали на потребу за извесним побољшањем листа за оцењивање, препоручује се појачана сарадња са њима у процесу креирања истих.

Важно је нагласити да су сви послодавци веома задовољни применом новог концепта матурског практичног рада у провери ученичке квалификованости за обављање посла односно сматрају да се на овај начин проверава компетентност извршавања задатака у оквиру посла. Поврх свега, послодавци су се експлицитно изјаснили да би радо видели матуранте које су оцењивали у редовима запослених у својим предузећима.

Утврђено задовољство ученика припремом и реализацијом матурског испита и позитиван однос према начину оцењивања на истом, као и изражено изузетно задовољство послодаваца организацијом, реализацијом испита и утврђеним критеријумима за оцењивање усаглашеним са потребама и очекивањима света рада, доприносе оставрености принципа на којима почива нови концепт матурског испита.

III) ПРИЛОГ А

Образац бр. 4а

**СРБИЈА И ЦРНА ГОРА
РЕПУБЛИКА СРБИЈА**

(назив школе)

у _____

(школски)

Решењем бр. _____ од _____

(дипломски број и датум)

Број у матичној књизи _____

утврђено је да школа испуњава услове за рад.

**УВЕРЕЊЕ
О ПОЛОЖЕНИМ ИСПИТИМА У ОКВИРУ
САВЛАДАНОГ ПРОГРАМА ОГЛЕДА ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ**

(име и презиме ученика)

_____ рођен-а _____ 19____ год. у _____

(име родитеља)

општина _____, држава _____

Ово уверење важи уз Диплому о стеченом средњем образовању

(дипломски број и датум издања дипломе)

*Непотребно покрестати

Издавач: Јавно новинско-издавачко предузеће
ПРЕСОВИЗУМ - БеоградПрописано Правилником... у "Службеном гласнику РС", бр. 51/06.
Издавање одобрено решењем министра просвете и спорта
број 110-00-482/06-02 од 25. 04. 2006. год.

ПОДАЦИ О НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ

Наставни план и програм је објављен у "Просветном гласнику РС", бр.		
Подручје рада		
Област		
Образовни профил		
Трајање образовања		
Специфичности наставног плана и програма	Број часова општеобразовног дела програма	
	Број часова стручног дела програма	
	Број часова изборног дела програма	
	Укупан број часова практичног рада (вежбе, практична настава, феријална пракса ...)	
	Напомена:	

ОСТВАРЕНИ ИСХОДИ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА

Знања	Вештине	Главне стручне компетенције

ПОДАЦИ О ПОСТИГНУТОМ УСПЕХУ УЧЕНИКА

	Први разред	Други разред	Трећи разред	Четврти разред
Општи успех				
(средња оцена)				

ПОСТИГНУТ УСПЕХ ИЗ ЗНАЧАЈНИХ СТРУЧНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА

Назив наставног предмета	Први разред	Други разред	Трећи разред	Четврти разред

На завршном/матурском* испиту ученик-ца је израдио-ла радне задатке за проверу главних стручних компетенција и постигао-ла следећи успех:

Назив радног задатка	Број бодова	Укупно бодова	Успех

На матурском испиту ученик-ца је полагао-ла тест за проверу стручно-теоријских знања и постигао-ла следећи успех:

Остварених бодова	Оцена

Током школовања ученик-ца је освојио-ла једно од прва три места на републичком, савезном или међународном такмичењу:

Врста такмичења	Ранг такмичења	Освојено место	Датум такмичења

Током школовања ученик-ца је успешно савладао-ла следеће факултативне програме:

Одељењски старешина

(М.П.)

Директор

* Непогривно преиспитати

IV) ПРИЛОГ Б

ИЗВЕШТАЈ СА БАЧКОГ ПАРЛАМЕНАТА 7 ШКОЛА У КОЈИМА СЕ РЕАЛИЗУЈЕ ОГЛЕДНИ ПРОГРАМ БАНКАРСКИ СЛУЖБЕНИК

Састанак је одржан 8. маја 2009. године у Београду са по 3 представника 6 школа које реализују огледни програм банкарски службеник. Састанку нису присуствовали ученици Економске школе из Ниша.

Циљ састанка је био да се ученицима представи програм матурског испита за образовни профил *банкарски службеник* и због тога су позвани представници Центра за стручно и уметничко образовање Мирјана Бојанић и Зоран Спасић и Мирјана Киш Марјанов-координатор форума матуре за БС. На састанак је позвана и Љубинка Динић-координатор форума матуре која због заузетости није могла присуствовати састанку.

У прилогу се налазе 2 извештаја која су написали позвани гости Ученичког парламента, као и целокупна презентација коју је припремила Мирјана Киш за ту прилику, те ја нећу понављати оно што су они већ написали. Ја желим да изразим свој лични утисак са одржаног састанка који је био најбурнији од до сада свих одржаних састанака, без обзира да ли је у питању матура или нешто друго. Ученици су с једне стране отворени, комуникативни, забринут и чак и заплашени, али су по некада прелазили меру која је адекватна, не само њиховим годинама, већ и ономе што се зове добра комуникација. Трудим се да добију што више релевантних одговора на сва постављена питања, али циљ нашег састанка није био да им присутни одмах услише све жеље већ да их информишу о томе како ће матура изгледати, али наравно и да искажу своје мишљење и поставе питања.

За мене је било велико изненађење да ученици процењују да ће „бити добро ако на стручно-теоријском тесту добију оцену 2-3“, уз изузетак 3 ученице које себе процењују са 4-5. Ако знамо да је ово образовни профил који карактерише веома висок доњи праг при упису, да су то, углавном, одлични ученици, да су питања припремали њихови професори, онда је заиста необична тако ниска самопроцена успеха на овом делу матуре. Осим тога за мене је велико изненађење и да на нека питања ни њихови професори немају одговор, да се од њих тражи да напамет уче неке одговоре и сл.

Предлажем да се искористи могућност коју нуде представници ВЕТ-а да се електронском поштом ученици, али и професори, обрате са редним бројевима спорних задатака како би се отклониле недоумице. Такође да свака школа са своје стране учини да благовремено теку све информације које су релевантне за ову област и да се направи добар план за реализацију припрема за матуру.

Захваљујем се свим учесницима Ученичког парламента који је, без обзира на све, био изузетан. Посебно се захваљујем ученицима који су указали на проблеме са којима се сусрећу у овом тренутку и желим да им поручим да самоуверено и храбро изађу на овај завршни корак у свом средњем образовању а ја очекујем оцену 4-5 за већину ученика.

С поштовањем,

Јелица Ристић-Ђировић

Следе извештаји Мирјане Киш Марјанов-координатора форума матура БС и извештај Мирјане Бојанић и Зорана Спасића из ВЕТ-а у форми коју су проследили.

IZVEŠTAJ SA SASTANKA MATURE ZA OBRAZOVNI PROFIL BANKARSKI SLUŽBENIK održane 08.05.2009.u hotelu Rex u Beogradu

Prisutni: Jelica Ristić Ćirović predstavnik Ministarstva prosvete
Mirjana Bojanić VET
Zoran Spasić VET
Mirjana Kiš Marjanov Koordinator foruma mature BS
Predstavnici (po 3 učenika) svih škola koje imaju obrazovni profil BS osim
škole iz Niša

Sastanak je održan sa ciljem prezentovanja koncepta mature učenicima za obrazovni profil BS.

Posle uvodne reči Jelice Ristić Ćirović, Mirjana Bojanić je obavestila prisutne učenike o Priručniku za polaganje maturalog ispita u obrazovnom profilu bankarski službenik ogled izdat od strane Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja centra za stručno i umetničko obrazovanje i samom sadržaju Priručnika koji je vezan za predmete na maturi. Takođe je prisutne upoznala sa: ciljem, strukturom maturalog ispita i njegovim delovima kao i o uslovima polaganja mature. Učenicima je objašnjeno da polažu:

4. Ispit iz jezika i književnosti na kojem se učenik školovao;
5. Ispit za proveru stručno–teorijskih znanja;
6. Maturali praktični rad.

Konstatovano je da su učenici dobili samo Zbirku pitanja za završno testiranje a ne i Priručnik za polaganje maturalog ispita tj celokupan materijal koji je prosleđen školama.

Mirjana Kiš Marjanov je u vidu power point prezentacije (nalazi se u prilogu) učenicima predstavila koncept mature.

Još kod predavljanja koncepta mature učenici su počeli da postavljaju pitanja.

Ispit iz jezika i književnosti i praktičnog rada učenici su korektno prihvatili.

Najčešća pitanja su bila vezana za teorijski deo mature i to:

Zašto je zbirka pitanja za završno testiranje izašla tako kasno ?

Zašto ima 290 zadataka u zbirci ?

Zašto je zbirka bez rešenja ?

Zašto ovaj profil polaže maturu sa 25% nepoznatih zadataka ako ostali profili to nisu imali ?

Pojedini učenici su se žalili da unutar škole nemaju kome da se obrate za pomoć u izradi zadataka iz Priručnika, pošto su pojedini nastavnici izjavili da ne znaju da reše zadatke iz priručnika.

Učenici smatraju da je matura obimna i da se oni trenutno više pripremaju za prijemni za fakultet. Iz tih razloga misle da bi deo njihove mature mogao da se prihvati na fakultetima kao deo prijemnog ispita.

Kiš Marjanov Mirjana
Koordinator foruma mature BS
11.05.2009.

ЗАВОД ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
Центар за стручно и уметничко образовање

ИЗВЕШТАЈ
СА ФОРУМА ЂАЧКИХ ПАРЛАМЕНАТА ШКОЛА У КОЈИМА СЕ РЕАЛИЗУЈЕ ОГЛЕДНИ
ПРОГРАМ БАНКАРСКОГ СЛУЖБЕНИКА

У петак 8.05.2009. године у хотелу РЕКС, у Београду, одржан је састанак са ученицима - представницима 6 (од 7) школа у којима се реализује огледни програм банкарски службеник. Циљ састанка је било представљање програма матурског испита за овај образовни профил. О матурском испиту ученицима је говорила наставник Мирјана Киш Марјанов - координатор форума матуре за образовни профил Банкарски службеник, у оквиру пројекта ГТЗ-а који подржава реформу стручног образовања у подручју рада Економија, право и администрација и Зоран Спасић и Мирјана Бојанић, испред ЗУОВ – ЦЕНСУО.

Ученици су упознати са:

- програмом матурског испита
- надлежностима установа укључених у матурске испите у огледе;
- свим деловима матурског испита;
- садржајима приручника за полагање матурског испита;
- начином оцењивања сваког испита у склопу матурског испита;
- начином структурирања тестова и задацима из збирке задатака за тестирање у оквиру испита за проверу стручно-теоријских знања;
- практичним радним задацима за проверу главних стручних компетенција;
- начином доставе Приручника за полагање матурског испита;
- праћењем реализације матурског испита од стране Министарства просвете и ЦЕНСУО.

Ученици су постављали питања и очито им је већ у школама био представљен матурски испит, као и збирка задатака за тестирање у оквиру приручника за полагање матурског испита. Ученици су изразили бојазан по питању различитих тема, као што су:

- **теме за испит из српског језика**, изјавивши да велика већина њих није добила Приручник у целини, па самим тим и не знају за листу тема са које стручно веће бира четири теме, које ће бити понуђене на матурском испиту;
- **обим збирке за завршно тестирање**, изражавајући став да је збирка познатих задатака превелика и без датих одговора;
- **непознати задаци на тесту** су по њима непотребни, стављају их у неравноправан положај у односу на остале огледе, при чему су све време наглашавали да је сада за њих најзначајнија припрема пријемних испита, где је обим збирке за пријемне испите мањи а задаци су искључиво затвореног типа, што по њима обезбеђује објективност;
- **отворена питања** - тврде да су критеријуми оцењивања њихових наставника различити и да они сами не могу да науче напамет компликоване и детаљне одговоре, а да имају лоше искуство када се ради о вредновању одговора датих својим речима уз коришћење кључних речи.
- **тачности одговора** - тврде да и њихови наставници не знају одговоре на нека питања, тј да нису сигурни у прави смисао питања - без обзира што су ти исти наставници били део тима који је састављао ове задатке;
- **припрема за полагање матурског испита**, одвија се очито у веома различитим условима, од школе до школе, при чему је ученицима сугерисано да је Правилником о Наставном плану и програму огледа за овај образовни профил, предвиђено за

припрему и реализацију матурског испита **3 радне недеље**, на крају школске године, и да треба да се договоре са својим менторима о начину рада у периоду до матурских испита. Свака школа би требало да направи план реализације ових припрема за полагање матурског испита и реализује га.

- **вредновање матурског испита за упис на факултете** - предложили су да би требало обезбедити признавање матурског испита уместо полагања пријемног испита.

По питању матурског-практичног рада, ученици нису имали недоумица, сматрају да су добро припремљени кроз претходно школовање и да једини проблем може да изазове Пексимов софтвер инсталиран у виртуелној банци и организација докумената у рачунарима.

Састанак је нажалост показао да има проблема у реализацији курикулума у школама, јер се стиче утисак да нема добре координације унутар појединих школа на релацији директор – наставници – ученици али и да има проблема са одговорношћу наставника који су били укључени у рад форума за матуру.

С обзиром на све наведено, а ради постизања јединственог нивоа објективног оцењивања за ученике у свих 7 школа, најбоље би било формирати централну комисију за преглед тестова, која би радила у Београду а чинило би је 7 наставника – представника сваке школе. Тестови би били достављени по завршетку испита у ЦЕНСУО, где би се преглед обавио након шифровања, а коначни резултати би могли бити објављени на интернет страници ЗУОВ-ЦЕНСУО.

Ученицима је дата могућност да доставе Центру, електронском поштом редне бројеве спорних задатака, како би се на време отклониле све недоумице. Примедбе треба доставити на адресе: mirjana.bojanic@zuov.gov.rs или zoran.spasic@zuov.gov.rs .

По пријему mail-листе учесника овог скупа, ЦЕНСУО ће присутним ученицима, на њихов лични захтев и на њихове личне е - mail адресе доставити Приручник у електронском облику како би га они могли дистрибуирати ка осталим ученицима у свом одељењу.

Београд,
12.05.2009.

Мирјана Бојанић
Зоран Спасић
Сектор за развој стручног и уметничког образовање

V) ПРИЛОГ В

Табела бр. 1 Приказ броја одељења по профилима и градовима

Град	Школа	број одељења по образовним профилима			Укупно
		пословни администратор	финансијски администратор	банкарски службеник	
Аранђеловац	Економско угоститељска	2			2
Бечеј	Економско трговинска	2	1		3
Београд	Друга економска	1			1
	Економско трговинска		1		1
	Пета економска		1		1
	Правно биротехничка	2			2
	Правно пословна			1	1
	Прва економска			1	1
Бор	Економско трговинска	1	1		2
Чачак	Економска		2	1	3
Горњи Милановац	Економско трговачка		1		1
Кикинда	Економско трговинска		1		1
Крушевац	Економско трговинска	2			2
Кула	Економско трговинска	2	1		3
Параћин	Економско трговинска		2		2
Стара Пазова	Економско трговинска	1			1
Шабац	Економско трговинска		2		2
Ваљево	Економска	2			2
Врање	Економско трговинска	2			2
Зајечар	Економско трговинска	1			1
Зрењанин	Економско трговинска	1	2		3
Укупно		19	15	3	37

Табела бр. 2 Коефицијент корелације између упознатости са критеријумима оцењивања и задовољство начином оцењивања

	упознатост са критеријумима оцењивања на тесту	упознатост са критеријумима оцењивања на практичном делу	задовољство начином оцењивања на тесту	задовољство начином оцењивања на практичном делу
упознатост са критеријумима оцењивања на тесту		,740(**)	,579(**)	,465(**)
упознатост са критеријумима оцењивања на практичном делу	,740(**)		,444(**)	,541(**)
задовољство начином оцењивања на тесту	,579(**)	,444(**)		,656(**)
задовољство начином оцењивања на практичном делу	,465(**)	,541(**)	,656(**)	

стистичка значајност разлика на нивоу $p < 0,05$ означена је са *, $p < 0,01$ са **

Табела бр. 3 Коментари ученика профила пословни администратор

Било је и тешких, али и лепих тренутака. Драго ми је што сам била ученик ове школе.
Било је све у најбољем реду.
Било ми је драго дружити се са вама, али мора се ићи даље.
Да наша решења и решења са матурског нису иста.
Да сам знала да је овакви полагање матурског испита, никад не бих уписала овај смер.
Дата решења нису тачна.
Ех да сам бар мало учио.
Хвала на свему што сте нас научили. Недостајећете ми.
Хвала вам на разумевању. Учио нисам тако да ми је преписивање добро дошло.
Изузетно тешко
Јако је тешко
Јако нас оптерећујете глупостима, а ништа не буде тешко. Непотребно изоставите.
Јако пуно добијемо задатака, које треба да научимо а онда дођемо и не буде већина тих тешких. Непотребно изоставити. Хвала.
Кад би било више праксе ...
Леп вам је формулар.
Матурски испит треба да буде лакши.
Мислим да су неки професори требали да придају пажњу неким лекцијама које нисмо радили у толиком интензитету колико је требало да се зна на матурском испиту и хвала оним професорима који су својим радом и трудом припомогли да постигнемо што боље резултат на матурском испиту.
Мислим да су неки професори у неким сегментима требали да прикажу важност припрема за матурски испит, јер многе лекције нисмо радили онолико интензивно колико се од нас тражило на тесту а хвала оним професорима који су својим трудом припомогли да што боље научимо задатке и да их схватимо да би смо што боље постигли резултате на матурском испиту.
На основу овога може се приметити да смо лоше обавештени о матурском полагању. Нетачни одговори, као и лоша организација су довеле до овога...
Није било тешко.
Нисмо ни добили на време питања. Добили смо 5 дана пре полагања теста и то са нетачним одговорима. Ова матура је глупост.
Сматрам да је полагање матурског испита потпуно небитна ствар и да само може да отежа приликом спремања пријемног испита за факултет.
Смер је екстра, али су професори ужасни.
Све је било јако лепо, само ми је жао што се завршило.
Све је било супер. Нисам мислила да ће бити тако ...
Све је било супер. Што се тиче предмета историја би могла да буде детаљнија и да се уведе предмет Прва помоћ. А не само да будемо уско везани за економију.
Све је супер
Све похвале професорима који су издвојили време да нам помогну у припремама за полагање матурског испита.
Школа ће ми у сваком случају недостајати.
Задовољна сам исходом матурског испита, али велико разочарање је изазвано код нас јер смо учили да смо добили погрешна решења на поједина питања.
Захваљујем се професорима који су одвојили своје време и посветили га нама за припрему матуре (књиговодство, право, економика) и неким који нису били у могућности и који кажу да не смеју да нам помогну око спремања.

Табела бр. 4 Коментари ученика профила финансијски администратор

Драго ми је што сам била финансијски администратор а не економски техничар. Мислим да имамо више знања.
Хвала богу па заврших ово. Хвала вама на сарадњи, било ми је драго.
Матурски испит је много тежи него код економских техничара.
Не свиђа ми се анкета. Мењајте професију.
Па немам коментар док не видим резултате последњег теста. Али све ово ми се чини лако, с обзиром колико сам учила.
Превише небитних задатака из рачуноводства. Са појединим задацима се први пут срећемо (економика п., финансијско)
Само да сам ја завршила ову школу. Следећа станица Сингидунум, а за касније имам времена да размислим.
Тест знања је био потпуности сагласни са нашим досадашњим знањем, а што се тиче практичног дела уз помоћ наше професорке савладали смо све што је било на тесту. Хвала вам.
Треба избацити српски језик из матуре.
Више времена за практичан део.
За израду практичног дела је требало да предвидите 3 сата а не 2 сата.

Табела бр. 5 Коментари ученика профила банкарски службеник

Цела организација смера је прилично хаотична. Нисмо знали коме да се обратимо за информацију која нам је потребна, а тиче се матурског испита. Питања из теоријског дела била су јако тешка, с обзиром на то да већину градива нисмо прелазили на часовима. Није била организована припремна настава (изузев 1 часа), а професори нису знали да нам објасне већину питања. Касно смо добили задатке (пар недеље пре саме матуре), а корекције формула су вршене 5 дана уочи испита, које су се опет разликовале од оних које смо радили на часовима. Све у свему похвале за идеју, али у пракси су неопходне многе измене и допуне у начину рада. Ако већ најбољи ђаци уписују овај смер треба им посветити мало више пажње ако немају знање из опште образовних предмета, нека бар ови стручни буду адекватнији.
И даље сматрам матуру апсолутно непотребном, толико ученика је оборено ни због чега, и толико времена одузето за нашу припрему за пријемни, зашто? А нисте испунили ни пола обећаног, где су обезбеђена радна места и стипендије, или нека пролазност за економски факултет, не! Ту је само ваше иживљавање, хвала боду да смо завршили и да немамо више ништа са вама, и знам да ово говорим у име свих ученика овог профила, осим шлихтара из Ужица, само не знам шта им је то значило!
Искрено третирали сте нас као експерименталне заморчиће, изем вам европске критеријуме, идите сви заједно у ЕУ па тамо третирајте људе, овде се цени одговорност и квалитет. Хвала вам.
Катастрофална организација са уложеним минималним трудом у овај смер.
Мало времена за припрему матурског испита. Требало би да су припреме за матуру доста раније почеле због обимности испита.
Матура је била веома тешка. Завршетак школовања, упис на факултет и још толико обимна матура, мислим да је било превише. Верујем да смо се кроз школовање довољно показали, тако да је матура требала да буде доста лакша и иста као и другим четвртим разредима, како ми не били изузеци.
Матура каква је била нама оставила је веома лош утисак, јер сматрам да толико обимна матура није требала да буде. Јер наше четири године, искреног рада нису прошле само тако, да би се на матури доказивали поново. Онда испада да те четири године нису ништа значиле. Осим тога треба имати у виду и припреме за факултет које су много важније, а које нажалост биле у другом плану због матурског испита.
Матурски испит је био преобиман. Није у реду да смо имали толико тежак испит у односу на друга одељења свих четвртних разреда у Србији. Јер смо ми требали да буде третирани као и сви други, а не као неко на коме ће се испробавати неки нови начин полагања.
Некада су говорили да је овај смер познат по томе да има више праксе од теорије. То "мало" теорије нам је на матурском испиту дошло главе. Колико је успешан овај пројекат показује број ученика који су пали матуру.
Немам коментар. Толико.
Похваљујем професоре банкарске обуке

Полагање матуре за наш образовни профил је било изузетно тешко и пре свега, нешто ново за нас. 290 питања и то из два предмета, где смо Финансије и рачуноводство имали једну годину стварно је било превише у односу на то што имају пословни администратори. Али, битно је да смо сви положили.
Полагањем практичног дела матуре сам задовољна, за разлику од теоријског дела. Сматрам да је он много тежи од практичног, с обзиром да никакву припрему нисмо имали, а мало знања смо понели са собом.
Превише обимна и тешка матура.
Променити начин полагања теоријског дела
Сматрам да никако нисмо заслужили овакву неорганизованост на крају (мада ни током школовања није било много боље) која је многе од нас коштала, посебно у периоду када смо требали да се припремамо за факултете. Толико тога нам је обећавано и сав наш труд, учење, одличне оцене и још бољи бодови и још мног тога што смо уложили. Све је било узалуд. Наша диплома се скоро нигде не признаје. Једино што нам преостаје јесте да не дозволимо осталима, односно својим пријатељима и познаницима да не направе исту грешку.
Теоријски тест је врло површно и неодговорно организован, спроведен. Припремну наставу нисмо имали. У питањима се не зна шта се тражи, одговори немају смисла, и није било могуће одговорити на њих без познавања одговора.
Током школовања јако сам задовољна савладавањем практичног дела банкарског пословања, али што се тиче теорије нисам задовољна. Трпало би да се пажљивије бирају професори који предају стручне предмете.
У суштини није лоше, али је требало да се све одради на време као што је било. Веома лоша организација.
За практичан део немам коментар, сем да је све било у реду, али за теоријски немам речи. Оно је највећа глупост коју сам у животу видеала. Да нам неко да за матуру да полагемо нешто што нисмо никада учили!!!
За практичан део: организација припреме матурског испита (усклађивање документације и остало) је могло да буде боље. За теоријски: Коментар је исти. Организација је требала да буде боља, а избор задатака није био у потпуности испраћен са оним што смо радили.

Табела бр. 6 Статистичка значајност разлика између профила

Информисаност о садржају и начину полагања матурског испита	(I) образовни профил	(J) образовни профил	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
У којој мери сте били упознати са садржајем (деловима) матурског испита	пословни администратор	финансијски администратор	-,263(*)	,065	,000
		банкарски службеник	,640(*)	,123	,000
	финансијски администратор	пословни администратор	,263(*)	,065	,000
		банкарски службеник	,903(*)	,125	,000
	банкарски службеник	пословни администратор	-,640(*)	,123	,000
		финансијски администратор	-,903(*)	,125	,000
У којој мери сте били упознати са начином полагања матурског испита	пословни администратор	финансијски администратор	-,268(*)	,065	,000
		банкарски службеник	,290(*)	,123	,049
	финансијски администратор	пословни администратор	,268(*)	,065	,000
		банкарски службеник	,558(*)	,125	,000
	банкарски службеник	пословни администратор	-,290(*)	,123	,049
		финансијски администратор	-,558(*)	,125	,000

Табела бр. 7 Статистичка значајност разлика између профила

Оспособљеност за полагање матурског испита	(I) образовни профил	(J) образовни профил	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
У којој мери сте током школовања стекли потребна теоријска и стручна знања за тест на матурском испиту	пословни администратор	финансијски администратор	-,369(*)	,069	,000
		банкарски службеник	,564(*)	,130	,000
	финансијски администратор	пословни администратор	,369(*)	,069	,000
		банкарски службеник	,933(*)	,133	,000
	банкарски службеник	пословни администратор	-,564(*)	,130	,000
		финансијски администратор	-,933(*)	,133	,000
У којој мери сте током школовања стекли вештине потребне за извођење радних задатака на матурском	пословни администратор	финансијски администратор	-,216(*)	,063	,002
		банкарски службеник	-,381(*)	,120	,005
	финансијски администратор	пословни администратор	,216(*)	,063	,002
		банкарски службеник	-,166	,123	,369
	банкарски службеник	пословни администратор	,381(*)	,120	,005
		финансијски администратор	,166	,123	,369

Табела бр. 8 Статистичка значајност разлика између профила

Задовољство припремом за полагање матурског испита	(I) образовни профил	(J) образовни профил	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
У којој мери сте задовољни припремом за полагање	пословни администратор	финансијски администратор	-,482(*)	,083	,000
		банкарски службеник	1,374(*)	,157	,000
	финансијски администратор	пословни администратор	,482(*)	,083	,000
		банкарски службеник	1,856(*)	,160	,000
	банкарски службеник	пословни администратор	-1,374(*)	,157	,000
		финансијски администратор	-1,856(*)	,160	,000

Табела бр. 9 Статистичка значајност разлика између профила

Задовољство ученика реализацијом матурског испита	(I) образовни профил	(J) образовни профил	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
... условима за полагање	пословни администратор	финансијски администратор	-,218(*)	,069	,004
		банкарски службеник	1,090(*)	,131	,000
	финансијски администратор	пословни администратор	,218(*)	,069	,004
		банкарски службеник	1,308(*)	,134	,000
	банкарски службеник	пословни администратор	-1,090(*)	,131	,000
		финансијски администратор	-1,308(*)	,134	,000
... предвиђеним временом за израду теста	пословни администратор	финансијски администратор	,172(*)	,067	,028
		банкарски службеник	,216	,128	,209
	финансијски администратор	пословни администратор	-,172(*)	,067	,028
		банкарски службеник	,044	,130	,938
	банкарски службеник	пословни администратор	-,216	,128	,209
		финансијски администратор	-,044	,130	,938
... предвиђеним временом за израду радних задатака	пословни администратор	финансијски администратор	,199(*)	,080	,035
		банкарски службеник	-,064	,151	,907
	финансијски администратор	пословни администратор	-,199(*)	,080	,035
		банкарски службеник	-,263	,154	,204
	банкарски службеник	пословни администратор	,064	,151	,907
		финансијски администратор	,263	,154	,204

Табела бр. 10 Статистичка значајност разлика између профила

Однос према оцењивању на матурском испиту	(I) образовни профил	(J) образовни профил	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
критеријуми оцењивања на тесту	пословни администратор	финансијски администратор	-,583(*)	,080	,000
		банкарски службеник	,437(*)	,151	,011
	финансијски администратор	пословни администратор	,583(*)	,080	,000
		банкарски службеник	1,020(*)	,154	,000
	банкарски службеник	пословни администратор	-,437(*)	,151	,011
		финансијски администратор	-1,020(*)	,154	,000
критеријуми оцењивања на практичном делу	пословни администратор	финансијски администратор	-,417(*)	,074	,000
		банкарски службеник	,260	,143	,163
	финансијски администратор	пословни администратор	,417(*)	,074	,000
		банкарски службеник	,676(*)	,145	,000
	банкарски службеник	пословни администратор	-,260	,143	,163
		финансијски администратор	-,676(*)	,145	,000
начин оцењивања на тесту	пословни администратор	финансијски администратор	-,380(*)	,078	,000
		банкарски службеник	,926(*)	,150	,000
	финансијски администратор	пословни администратор	,380(*)	,078	,000
		банкарски службеник	1,306(*)	,153	,000
	банкарски службеник	пословни администратор	-,926(*)	,150	,000
		финансијски администратор	-1,306(*)	,153	,000
начин оцењивања на практичном делу	пословни администратор	финансијски администратор	-,247(*)	,071	,002
		банкарски службеник	,227	,147	,270
	финансијски администратор	пословни администратор	,247(*)	,071	,002
		банкарски службеник	,475(*)	,149	,004
	банкарски службеник	пословни администратор	-,227	,147	,270
		финансијски администратор	-,475(*)	,149	,004

учешће послодаваца	пословни администратор	финансијски администратор	-,069	,081	,666
		банкарски службеник	,070	,157	,896
	финансијски администратор	пословни администратор	,069	,081	,666
		банкарски службеник	,139	,160	,658
	банкарски службеник	пословни администратор	-,070	,157	,896
		финансијски администратор	-,139	,160	,658

Табела бр. 11 Статистичка значајност разлика између профила

Процена јасноће и разумљивости задатака на тесту	(I) образовни профил	(J) образовни профил	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
У којој мери су питања на тесту била јасно и разумљиво формулисана	пословни администратор	финансијски администратор	-,385(*)	,068	,000
		банкарски службеник	,652(*)	,128	,000
	финансијски администратор	пословни администратор	,385(*)	,068	,000
		банкарски службеник	1,037(*)	,131	,000
	банкарски службеник	пословни администратор	-,652(*)	,128	,000
		финансијски администратор	-1,037(*)	,131	,000